

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petit**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom** Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

Abrogarea legii din 11 Iulie 1930

(legea Iunian)

Abrogarea legii din 11 Iulie 1930 (legea Iunian), de Emanoil Dan, avocat;

— *Reparațiunea daunelor cauzate în stare de necesitate.* (In legătură cu o decizie a Curții de casație belgiene), de Aurelian Ionașcu, profesor agregat la Facultatea de Drept Oradea.

— *Tratat teoretic și practic de Drept internațional privat*, vol. I, de Erwin Em. Antonescu; Recenzie, de Traian Alexandrescu, avocat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de casație și justiție S. Unite: *Comuna Câmpulung (Bucovina) cu Ion Anghel.* (Comună, Convenție cu caracter privat, Obligațiunea comunei de a plăti o pensie în baza ei. Litigiu. Recursul este de competența secției I a Inaltei Curți de a-l judeca);

— Idem, s. I: *Marin Gh. Barbu cu Stana M. Popescu.* (Comunicarea hotărârilor. Numele instanței arătat în prescurtare în cuprinsul adăverinței de înmănare. Valabilitate. Afaceri ce se judecă după legea jud. de ocoale. Valabilitatea înmănării citațiunilor și după proc. civ. și după legea administrației locale);

— Idem, idem: *Ion Guciuja cu S. Semigradov.* (Succesiune. Testament. Moștenitori neezinari. Jurnal de trimitere în posesie. Executare în fapt. Caracterul acestor jurnale. Cerere de trimitere în posesie și a altor moștenitori. Reformarea primului jurnal. Un astfel de jurnal nu se poate reforma decât pe calea unei acțiuni principale);

— Idem s. III: *Vasile Grănescu cu Soc. Steaua Română.* (Legea contractelor de muncă. Litigiu a cărui valoare e mai mare de 50.000 lei. Recurs. Competință).

— Tribunalul Ilfov s. IV c. cor.: *Dr. Stroe Petrașincu cu Alex. Constantin.* (Contract verbal de închiriere pus în lucrare. Constatarea duratei. Cum se dovedește?);

— Idem, s. I com.: *Iosif Klein cu H. Herșcovici.* (Contract de societate în nume colectiv. Convențiune de prele-nom. Mandatar. Raporturile cu terții), cu o Notă de prof. Al. Cerban;

— Tribunalul din Saint-Etienne. (Un tănuitor care a fost evins din lucrurile cumpărate nu poate să ceară prețul dela cel care a furat și i-a vândut lucrurile), cu o Notă de H. Udrea, magistrat.

Legea conversiunii promulgată zilele trecute, nu va putea înlătura o parte din dificultățile în cari se sbate viața economică a țării noastre, decât cu două condițiuni:

1. — Ca această lege să fie *ultima*.
2. — Ca prin riguroasa ei aplicare să ajute în oarecare măsură la renașterea *încrederei*.

În ce privește prima condițiune, realizarea ei depinde de cuminenția și patriotismul oamenilor noștri politici.

Am convingerea că în fața nevoei imperioase de a pune capăt marasmului economic ce ne sufocă, partidele politice vor amuți și că oricâte imperfecțiuni ar prezenta legea — perfecțiunea în această spincașă materie fiind exclusă — partidele politice o vor considera definitivă.

Și trebuie să credem aceasta, cu atât mai mult cu cât cu ocaziunea sancționării ei, Suveranul nostru și-a exprimat cu fermitate aceiași dorință.

În ce privește a doua condițiune, realizarea ei va întâmpina de sigur multe greutăți, întrucât această realizare este într'o mare măsură în funcție de rezolvarea problemelor politice și economice mondiale.

Marele război a fost considerat, pe bună dreptate, ca cea mai zguduitoare revoluție pe care a cunoscut-o omenirea, revoluție din care au isvorit acele uriașe probleme politice și economice a căroră soluționare n'a fost încă găsită, după două decenii de mari și generoase eforturi.

O renaștere a *încrederei* — o renaștere deplină — devine astfel pentru fiecare țară un deziderat a căruia realizare este, repet. în primul rând în funcție de soluționarea problemelor politice și economice mondiale.

Independent însă de aceste probleme cu caracter mondial, vedem cum toate țările se trudesesc să realizeze deocamdată și într'o cât mai largă măsură, *încrederea* la ele acasă.

Nu intră în cadrul studiului meu să examinez complexul metodelor aplicate sau în curs de aplicare, fie în alte țări, fie la noi, pentru realizarea acestui obiectiv; relev numai una din laturile problemei și anume cea privitoare la *încrederea* ce poate rezulta din legile bine chibzuite și riguros aplicate.

Intr'o țară în care legile s'ar alcătui în vederea altor preocupări și interese decât cele generale; sau în care legile s'ar schimba dela o legislatură la alta, câte odată dela o sesiune la alta și totdeauna dela o schimbare de guvern la alta; sau în care legile — uneori chiar Constituția — nu s'ar aplica, s'ar aplica strâmb, ori s'ar călca pur și simplu; într'o asemenea țară, firește, nu se poate aștepta nimeni la o creștere a încrederii.

*

La noi în țară una din problemele care cu deosebire ne-a preocupat în timpul din urmă, a fost aceea a conversiunii datoriiilor, problemă pentru soluționarea căreia s'au făcut în interval de doi ani 4 legi.

Simpla constatare a acestei metode de a rezolva problema, arată la ce fluctuațiuni și zguduirii a fost supusă *încrederea* despre care vorbesc mai sus.

Dar în sfârșit, la 7 Aprilie 1934 s'a promulgat legea pe care un interes superior ne comandă să o considerăm definitivă.

Prin legea conversiunii este neîndoios că s'a creat debitorilor o situație favorabilă; ei au obținut reducerea creanțelor, dobânzi mici și termene lungi de plată.

Creditorii au și ei, la rândul lor, drept să pretindă ca creanțele ce le-au fost amputate și îndelung eșalonate, să fie cel puțin achitate cu o strictă regularitate.

Or, despre această chestiune care ar fi necesitat modificarea unora din dispozițiunile codului de procedură civilă relative la execuțiunea silită, legea conversiunii nu se ocupă. Nu numai atât, dar nu găsim în legea conversiunii cel puțin o dispozițiune prin care să se abroge legea din 11 Iulie 1930 (legea Iunian) ale căreia efecte în ceea ce privește execuțiunea silită, sunt doar bine cunoscute.

Legea din Iulie 1930 legea protegiuitoare a debitorilor în contra execuțiilor silită, pornite de creditori, ale cărora creanțe erau integral respectate, a avut o justificare în împrejurările economice din acel timp; menținerea ei însă posterior legii conversiunii din 7 Aprilie 1934, nu mai poate avea nici o justificare.

Pornită, cum spun din dorința de a protegia pe debitor, legea din Iulie 1930 crează pentru creditorul urmărit, o serie de obstacole și-i impune o mulțime de cheltueli; cheltueli și obstacole ce nu pot fi menținute sub imperiul unei legi — legea conversiunii — care a voit și a trebuit să facă un act de ireproșabilă dreptate, atât pentru debitor, cât și pentru creditor.

Iată, în adevăr, ce condițiuni impune legea din Iulie 1930 pentru ca să poată fi urmărită averea debitorului care nu-și îndeplinește obligațiunile sale față de creditor:

A. — Creditorul e dator să arate în cererea de executare, care este valoarea bunului urmărit (art. 2)

Debitorul nemulțumit cu evaluarea arătată de creditor, are drept să ceară numirea unuia sau mai mulți experți cari să fixeze valoarea.

Tribunalul este *obligat* să admită expertiza cerută de debitor.

Din modul cum este redactat art. 2, în deosebi alin. I, III, IV și V, s'ar putea susține că dacă debitorul a cerut mai mulți experți de ex. 3, tribunalul nu poate reduce numărul experților ceruți de debitor, de ex. în loc de 3, să admită numai unul.

Tribunalul fiind obligat să admită expertiza, executarea nu va putea continua decât cu condițiunea ca onorariul experților să fie depus.

Or, debitorul *nu este obligat* să depună onorariul experților, așa că onorariul va trebui depus de creditor, el având interes ca executarea să continue.

După ce expertiza cerută de debitor și plătită de creditor a avut loc, debitorul are drept să ceară o contra-expertiză, care de rândul acesta trebuie să fie plătită de el, de debitor.

Articolul 2 creiază aceste expertize și contra-expertize pentru ca — spune expunerea de motive și debaterile parlamentare —, bunul debitorului să nu fie vândut pe un preț de nimic.

Dacă art. 2 ar fi impus ca bunul urmărit să nu poată fi vândut decât la un anumit preț, fie cel stabilit de experți, fie acel preț redus cu o cotă-parte fixată de lege, se putea spune că ne găsim în fața unei soluțiuni consequente. Vom vedea însă că dacă la licitație nu s'a oferit prețul fixat de tribunal pe baza expertizelor, bunul se va putea adjudeca cu orice preț, oricât ar fi de redus.

Și dacă lucrurile stau astfel, atunci întreb: ce utilitate mai poate prezenta expertiza creiată de acest articol mai ales acum sub imperiul legii conversiunii, când debitorul nu e în stare să plătească nici măcar anuitățile la creanțele și dobânzile reduse prin această lege?

Valoarea unui bun scos în licitație, nu expertiza are s'o stabilească, ci concurența; aceasta cu atât mai mult cu cât între momentul când se face expertiza și momentul licitației definitive, poate să treacă timp îndelungat, ani de zile, timp în care intervin fluctuațiuni cari provoacă deosebiri importante între aceste două momente.

Pentru ce dar să se impună creditorului, a căruia creanță a fost atât de greu amputată să suporte noi amânări și noi cheltueli?

În țara noastră cu deosebire, din cauza marelui număr de procese, a procedurii greoaie, a legiferomaniei, a șicanelor făcute de debitori, a marelui, mult prea mare indulgențe a judecătorilor, creditorul are de suportat o mulțime de cheltueli și amânări până să obțină o hotărâre definitivă.

Nu este deci, nici drept, nici echitabil, ca după ce cu atâta trudă a reușit în sfârșit să obțină hotărârea definitivă, să fie condamnat creditorul la o nouă serie de târăgăneli și cheltueli cu prilejul executării acestei hotărâri.

B. — Odată valoarea imobilului stabilită de experți — de ex. 400.000 lei — tribunalul dispune ca la termenul de licitație strigările să înceapă, nu dela 400.000 lei, ci dela acest preț redus cu 25%, adică dela 300.000 lei.

Dacă la prima licitație nu s'a oferit de concurenți suma de 300.000 lei, tribunalul amână licitația și la termenul viitor strigările vor începe dela primul preț stabilit (300.000) redus cu încă 10%, adică de la 270.000 lei.

Dacă nici la acest termen nu se oferă de concurenți suma de 270.000 lei, licitația va continua însă nu pe baza dispozițiilor legii din Iulie 1930, ci potrivit regulilor procedurale în vigoare (art. 7).

Iată deci 3 amânări *obligatorii*, ceea ce însemnează în afară de timp pierdut, 3 rânduri de cheltueli pe cari creditorul trebuie să le facă cu citații, afișe, publicații, portărei etc.; cheltueli ce se adaogă la cele făcute tot de creditor cu ocazia expertizei.

După aceasta urmează, cum spune art. 7, ca licitația să se facă potrivit regulilor procedurale în vigoare. Or, știm că aceste reguli dau drept tribunalului să amâne vânzarea fără nici o limită, oridecâte ori va aprecia că concurența nu e destul de serioasă, și să vîndă bunul când va voi, cu orice preț s'ar oferi de concurenți fără nici un fel de considerare la expertizele și contra-expertizele ce au avut loc.

C. — Art. 8 urmînd un sistem practicat în procedura bucovineană, adaogă o dispoziție care aplicată la exemplul licitației de mai sus, duce la următorul rezultat:

Valoarea imobilului a fost, cum spuneam, redusă de tribunal la 270.000 lei.

Creditorul urmăritor a căruia creanță la origine era de 400.000 lei, are de primit 200.000 lei, sumă redusă conform conversiunii.

La licitațiile ținute, oricari ar fi numărul lor, cea mai mare sumă oferită de concurenți a fost 170.000 lei, ceea ce dovedește că imobilul urmărit care avea altă dată o valoare mai mare, nu prețuește în momentul licitației mai mult.

Ei bine, art. 8 face următoarea distincțiune între ceilalți concurenți deoparte și creditorul urmăritor concurent și el, de altă parte și anume:

Dacă creditorul urmăritor nu concurează, atunci tribunalul poate adjudeca oricărui alt concurent pe suma de 170.000 lei; dacă însă concurează și creditorul urmăritor, atunci acestuia tribunalul n-ri poate adjudeca decât pe suma de 270.000 lei.

Ceea ce însemnează că creditorul urmăritor concurent trebuie să liciteze cu o sumă de 100.000 lei mai mult decât oricare alt concurent — deci mai mult decât prețul real al imobilului — și cu 70.000 lei mai mult decât creanța lui, creanță redusă prin legea conversiunii.

Dacă n'ar fi existat art. 8 din leg. dela Iulie 1930, creditorul ar fi putut depune creanța lui de 200.000 lei drept preț și lucrul s'ar fi terminat. Art. 8 însă îl obligă ca peste creanța lui de 200.000 lei, să mai scoată din buzunar și să depună încă 70.000 lei numerar și numai cu această condiție poate fi primit adjudecatar.

*

Cred că nu e nevoie să inzist mai mult asupra legii din Iulie 1930.

Ar fi fost de dorit ca legea conversiunii să evite dezechilibrul ce se desprinde din faptul că n'a asigurat creditorului un mijloc de executare rapid și puțin costisitor.

Înțeleg prin restabilirea echilibrului, nu numai abrogarea legii din Iulie 1930, dar modificarea acestora din dispozițiunile vechiului cod, din cauza cărora procedura executărei a fost totdeauna și este greaoie și costisitoare.

Sper că ceea ce nu s'a făcut, probabil din lipsă de timp, se va face cât mai neîntârziat și că în cel mai rău caz, legea din 11 Iulie 1930 va fi abrogată.

EM. DAN
Avocat

REPARAȚIUNEA DAUNELOR CAUZATE ÎN STARE DE NECESITATE

În legătură cu o decizie a Curței de Casație Belgiene

Curtea de Casație belgană, avînd a se ocupa la 15 Mai 1930 de chestiunea reparațiunii daunelor cauzate în stare de necesitate, a stabilit jurisprudența că autorul actului dăunător, nefiind culpabil, nu poate fi socotit responsabil conform art. 1382 c. civ. belg. (art. 998 c. civ. r.) și că starea de necesitate constituie, ca și forța majoră sau cazul fortuit, o cauză de exonerare a responsabilității. (Cas. Belg. 15 Mai 1930, Pas. 1930, I, 223, Rev. trim. 1931 p. 689 cu nota d-lor *Graulich* și *Laloux*).

În speță, căpitanul unui vas pus în alternativă, fie de a se ciocni cu o barcă plină de pasageri, din cauza greșelilor grave de manevră ale patronului bărcii, fie de a îndeplini o manevră al cărei rezultat inevitabil era distrugerea unui debarcader, alege pe aceasta din urmă. Neputînd obține dela patronul bărcii reparația integrală a prejudiciului suferit, proprietarul debarcaderului distrus acționează pentru rest pe căpitanul vasului în baza art. 1382 și urm. c. civ. belg. Curtea de apel din Bruxelles (24 Febr. 1928 Belg. jud. 1930 col. 552) după ce constată că, în situațiunea dată, căpitanul vasului *nu putea să ezite între cele două alternative și că manevra efectuată devenise necesară*, conchide că nu poate fi vorba de o culpă a căpitanului și că, în consecință, dauna trebuie considerată ca rezultatul unui caz fortuit. Curtea de Casație confirmă în totul această decizie invocînd principiul că ideea de culpă nu poate să existe decât dacă ea e opera unei *voinți libere* și că ea este exclusă dacă faptul dăunător e rezultatul unei cauze străine — caz fortuit sau forță majoră — neimputabilă autorului daunei.

Această speță pune în discuțiune precum vedem chestiunea, foarte greu de soluționat atît în dreptul belgian cît și în dreptul franco-român în lipsă de texte speciale, a reparațiunii daunelor provocate în stare de necesitate.

Dacă, în penal, un act comis în această situațiune poate fi sustras în anumite condițiuni dela sancțiunile penale (v. *Garçon* c. pen. annoté, art. 64, n. 94 și urm.), apoi în civil, pare echitabil ca victima să obțină o reparațiune a daunelor suferite prin acest act voluntar și, într'un chip oarecare, profitabil, fie autorului daunelor, fie unui text. Căci oricât ar fi *voința de constrînsă*, oricât ar fi de *neliberă*, ceea ce caracterizează starea de necesitate și o deosebește de cazul fortuit și de forța majoră, este tocmai faptul că autorul daunei pus într'o alternativă, alege — în urma unei reflexiuni de moment — actul dăunător victimei ca soluțiu-

nea salvatoare cea mai nimerită, fie pentru interesele sale proprii, fie pentru acele ale unui terț amenințat, fie chiar pentru interesele colectivității. Și atunci, de ce să suporte victima singură pagubele unor acte necesare dar cari profită într-un fel oarecare altora sau colectivității?

Ne apare astfel ca foarte echitabil dreptul victimei la o indemnizare, mai ales că fără de acest drept, nu se poate concepe — în echitate — nici caracterul obligatoriu al îndatoririlor de asistență (v. *Dabin*, *La Philosophie de l'ordre juridique positif*, Paris, Sirey, 1929 p. 616; *Campion*, *La notion d'assistance en droit privé*, Paris, Libr. gén. n. 94 și 95).

Dificultățile intervin însă, atât în dreptul belgian ca și în dreptul franco-român, atunci când, în absența unor texte speciale, ne întrebăm cine va fi ținut la reparațiunea daunelor și pe ce fundament.

Conform textului general în materie de responsabilitate extra-contractuală, — art. 1382 c. civ. belg. și fr. și art. 998 c. civ. rom. — autorul daunei, pentru a fi responsabil, trebuie să fie în culpă. Ori, în ipoteza stărei de necesitate, autorul pare a nu putea fi considerat în culpă, *voința sa nefiind liberă* — după cum spune Casația belgiană în decizia de mai sus — el fiind constrâns moralmente la îndeplinirea actului dăunător; n'ar putea fi vorba așa dar de un delict civil. (În acest sens: *Planiol et Ripert*, *Tr. Pratique*, vol. VI avec le concours de Mr. P. Esmein, p. 774; *Mouton*, *Les Lois pénales de France*, 1867 t. I p. 35—36). Este tocmai soluțiunea Curții de Casație belgiană. (În acelaș sens: *Cas. fr.* 8 Iulie 1872, *D. P.* 1873. I. 279; *Apel Bruxelles*, 7 Iulie 1832, *Pasic.* 1832, II. 299 și 5 Dec. 1931, *Rev. Assur. et Respons.* 1932, p. 1027; iar în materie contractuală. *Apel Besançon*, 11 Iulie 1932, *Rev. trim.* 1932, p. 1104). Totuși găsim în jurisprudență și soluțiuni contrarii (*Trib. Anvers*, 9 Iulie 1881, *P. A.* 1881, I. 411 și 18 Ian. 1924, *P. A.* 1924, I. 101; *Cas. fr.* 13 Iunie 1883 *S.* 1883. I. 348 și 10 Ian. 1886, *D. P.* 1887, I. 166).

Acum dacă ne mutăm pe tărâmul art. 1384 sau pe tărâmul responsabilității contractuale — când aceasta este posibil în materia noastră — știm că păzitorul lucrului și debitorul contractual sunt responsabili, dacă nu pot dovedi forța majoră sau un caz fortuit. Ori, starea de necesitate poate fi ea considerată ca atare? Jurisprudența o asimilează în deobște cu forța majoră și cazul fortuit, scutind constrângerea morală tot așa de puternică ca și cea fizică, și exonerează pe autorul actului dăunător de orice responsabilitate. (*Apel Bruxelles*, 5 dec. 1931, cit.; *Apel Besançon*, 11 Iulie 1932, cit.; decizia ce adnotăm). Și aceasta, deși starea de necesitate diferă, după cum am văzut, de cazurile fortuite, prin elementul de voință care intră într-o oarecare măsură în provocarea daunei. Căci, după cum observă d. *Campion*, „l'acte était voulu et défléchi puisque l'auteur choisissait lui-même les biens auxquels il allait porter atteinte et que cette atteinte était le fruit d'un raisonnement (op. cit. p. 102).

Prin urmare, fie pe tărâmul responsabilității delictuale — art. 1382 și 1384 — fie pe tărâmul responsabilității contractuale, jurisprudența ajunge în genere la acelaș rezultat: exonerarea autorului daunei provocate în stare de necesitate de orice responsabilitate.

Și atunci revine din nou întrebarea cine va suporta paguba?

S'a invocat teoria îmbogățirii fără cauză și s'a opus că acei care au beneficiat de pe urma actului dăunător — autor sau terți — să fie ținuti la reparațiune în limita beneficiului pe care l'au tras. (*Chironi*, *Colpa extra contractuale*, t. II, no. 522 bis, p. 371). Aplicațiunea acestei teorii în materia noastră are un merit, acela că ea poate constitui singura justificare a obligațiunei terțului beneficiar la reparațiunea daunelor cauzate în stare de necesitate. Dar, pe de altă parte, ea prezintă și un neajuns, anume că nu întotdeauna se găsesc reunite condițiunile acțiunii *de in rem verso*. „*Il n'y a enrichissement que si le sacrifice a procuré la conservation du bien menacé*” (*Planiol et Ripert*, op. cit. p. 774), ori adeseori se întâmplă ca însuși bunul amenințat să fie deteriorat. Sunt autori cari merg și mai departe susținând că „*cette justification admise par certains auteurs paraît une erreur tant que l'on n'aura pas admis qu'éviter un appauvrissement puisse être considéré comme un enrichissement en quelque sorte négatif*” (*Campion*, op. cit. n. 94, p. 105).

S'a propus atunci aplicarea în materia noastră a principiului expropriării; prejudiciatul ar fi socotit ca expropriat pentru cauză de utilitate privată și ar avea dreptul la o despăgubire din partea celor ce au profitat de expropriere (*Demogue*, *Des obligations*, t. III, p. 398). Dar este oare posibil să deplasăm principiul exproprierei de pe tărâmul utilității publice pe cel al utilității private în lipsa unui text, mai ales că este vorba de un principiu constituțional? Nu credem (vezi critica teoriei d-lui *Demogue* în *Lallement* *L'Etat de nécessité en matière civile*, thèse, Paris, 1922, n. 104 și urm.).

Dacă revenim acum la principiile responsabilității, observăm că, pe de o parte în ipoteza art. 1382 (998 rom.) autorul daunei nu poate fi considerat ca în culpă și ca atare responsabil, iar, pe de altă parte, în ipoteza art. 1384 (1000 rom.) și a responsabilității contractuale, el nu poate fi considerat — socotim noi — nici ca găsindu-se într'un caz fortuit sau de forță majoră și ca atare irresponsabil. Așa dar, soluțiunile ar depinde după cum s'ar aplica, fie art. 1382 (998 rom.), fie art. 1384 (1000 rom.) și responsabilitatea contractuală, deși starea de necesitate prezintă aceleași caractere în ambele ipoteze. Totuși această deosebire de soluții ne-ar putea profita, căci mutând chestiunea reparațiunei daunelor de pe tărâmul art. 998 (rom.) pe cel al art. 1000 (rom.) sau al responsabilității contractuale — ceace în majoritatea cazurilor concrete ar fi posibil — am putea ajunge la soluțiunea echitabilă a condamnării autorului daunei la reparațiune. Și, pentru ca soluțiunea să fie și mai echitabilă, pe lângă că nu s'ar recurge la acest procedeu decât atunci când aplicațiunea principiului îmbogățirii fără cauză n'ar fi posibilă, chiar în ipotezele când s'ar face apel la el, judecătorul, uzând de puterea sa de apreciere a cuantumului daunelor, ar putea face un dozaș cât mai echitabil limitând astfel în fapt — și după spețe — responsabilitatea autorului actului necesar.

Prin aceste două procedee legale — *îmbogățirea fără cauză și aplicațiunea art. 1000 (rom.) sau a responsabilității contractuale*, — judecătorul ar putea soluționa conform echității, în majoritatea cazurilor, această spinoasă problemă a reparațiunei daunelor provocate în stare de necesitate. Ră-

măre evident cazul — socotim destul de rar — când nici acțiunea *de in rem verso* nu se poate intenta și nici chestiunea nu se poate deplasa de pe terenul art. 998 (rom.).

Trebue să conchidem, așa dar, că această chestiune a reparațiunii daunelor provocate în stare de necesitate, nu se poate soluționa în mod fericit și conform necesităților sociale în cadrul principiilor generale ale responsabilității, așa cum e ea reglementată azi în dreptul belgian și în dreptul franco-român. Obligațiunea autorului de a repara dauna — în total sau în parte după cazuri — pare a isvorî mai de grabă din echitate decât din culpă sau alte isovoare. Iată de ce e nevoie de un text special referitor la starea de necesitate, după cum asemenea texte găsim în alte legislațiuni.

Autorii se pronunță aproape cu toții în acest sens. Opiniunile lor diferă numai în ce privește soluțiunile de adoptat.

Astfel, d. *Coviello* (La stato di necessita del diritto civile, Filangieri, 1898, p. 1) pornind dela ideia că în orice ipoteză unul din două bunuri trebue să dispară, socotește că e preferabil să fie sacrificat bunul mai puțin important, de o valoare mai mică, fiindcă așa dictează interesul social. Prin urmare, spune acest autor, dacă bunul salvat e de o valoare superioară față de cel dăunat, nu poate fi vorba de responsabilitate.

Un alt autor, d. *Lallement* (op. cit. p. 218) se pronunță în sensul ca reparațiunea daunelor cauzate în stare de necesitate să incumbe colectivității, adică Statului care ar favoriza astfel actele de devotament și asistența mutuală. Ca normă generală ar fi o soluțiune cam îndrăzneată. Pentru ipotezele, însă, când de actul dănuitor profită o colectivitate, soluțiunea ni se pare foarte echitabilă. De altfel, jurisprudența franceză a consacrat-o în parte, hotărînd că comunele trebuie să indemnizeze pe terții ale căror bunuri au fost deteriorate cu ocaziunea combaterii incendiilor. (Civ. 15 jan. 1866. D. 66. 1. 75, S. 66. 1. 51; Req. 3 Ian. 1883, D. 1883. 1. 121, S. 83. 1. 348; v. și civ. 9 Ian. 1866, D. 66. 1. 74, S. 66. 1. 49; Civ. 3 Martie 1880, D. 83. 1. 297, S. 80. 1. 249). Dar, mai mult, găsim chiar dispoziții legislative în acest sens. Astfel art. 41, tit. II, Codul rural francez din 1791, încă în vigoare ca și, de altfel, codul rural belgian (art. 88, par. 8°), pun în sarcina comunelor reparațiunea daunelor cauzate unei îngrădiri de către acela care trece pe terenul altuia când drumul public este impracticabil.

D-l *Campion*, în lucrarea citată, face o legătură între starea de necesitate și îndatoririle de asistență: „La combinaison de l'idée d'assistance et de l'état de nécessité se traduit parfois dans le droit moderne par une autre conséquence: l'atténuation de la responsabilité en cas de dommage causé à autrui en vue d'éviter un péril imminent. Si dans certains cas, afin de parer à un danger qui menace sa personne ou ses biens, un être juridique porte atteinte aux droits d'un tiers et si, à raison de ce danger, le droit objectif n'impute à l'auteur du dommage qu'une responsabilité restreinte, c'est que dans l'intérêt d'autrui un sacrifice est exigé du préjudicié” (p. 101). Și apoi, vorbind de reparațiunea daunelor: „Le principe primordial du droit objectif: l'équilibre des intérêts en présence, doit entrer en jeu. Il faut tenir compte de l'intérêt que représente pour la collectivité non seulement l'existence ou la non-existence d'un bien, mais

aussi la réparation de la lésion individuelle. L'importance respective des patrimoines des parties est un élément à considérer. Telle atteinte à un bien peut n'avoir qu'une importance infime pour telle personne, mais entraîner la ruine de telle autre” (p. 102). În concluzie, acest autor e de părere că ar trebui să se adopte principiul reparațiunii parțiale a prejudiciului ținându-se cont de însemnătatea respectivă a patrimoniilor, de valoarea comparativă a bunului salvat și a celui sacrificat și favorizându-se în măsura posibilului asistența voluntară sau tacit consimțită.

În fine, *Planiol, Ripert și Esmein* (op. cit. p. 775) socotese că: „Il conviendrait donc, comme des législations étrangères récentes, d'affirmer dans la loi, d'une part, pour exclure la légitime défense contre l'acte, le droit de sacrifier non la personne mais la chose d'autrui pour sauver un bien de valeur nettement supérieure, — d'autre part le droit à l'indemnité de la personne à qui un dommage a été causé en état de nécessité, l'indemnité étant due à la fois par celui qui a commis l'acte dommageable et par celui dans l'intérêt duquel il a été commis”.

Să vedem acum în ce măsură dreptul pozitiv al diverselor țări consacră aceste deziderate ale doctrinei. Cele cinci coduri recente cari reglementează starea de necesitate se bazează fiecare pe fundamente deosebite și, evident, cuprind dispozițiuni diferite.

Astfel, codul german, pornind dela teoria specific germanică că necesitatea nu cunoaște lege, dispune în art. 228, că: „Oricine deteriorează sau distruge un lucru aparținând altuia în scopul de a evita pentru sine sau pentru un altul un pericol pe care acel lucru îl prezenta, încetează de a face un act contrar dreptului, când deteriorarea sau distrugerea erau necesare pentru a îndepărta pericolul și când dauna nu este în afară de proporție față de pericol. Dacă autorul faptului a provocat pericolul din culpa sa, el este obligat la reparațiune”. Soluțiunea este *extremă* și profund inechitabilă. Textul pare, însă, că se limitează la legitima apărare contra lucrurilor constitutive de pericol după cum art. 227, imediat anterior se referă la legitima apărare contra persoanelor.

(În acest sens: *Dabin*, op. cit. p. 589, nota 1; contra: *Georges Ripert*, La Règle Morale dans les obligations civiles. II-e éd. p. 289—290 și *Campion*, op. cit. p. 104). Art. 228 este complectat însă în mod mai fericit, de art. 904 privitor la obligația proprietarului de a suferi uzul proprietății sale de către alții în caz de necesitate. „Proprietarul nu poate să interzică altuia *uzajul lucrului său*, spune acest articol. Dacă el este indispensabil pentru a evita un pericol prezent incomparabil mai mare decât prejudiciul ce ar rezulta din aceasta pentru el însuși. El poate să ceară o indemnizație pentru prejudiciul ce i s'a cauzat”. (Vezi referitor la art. 904: *Lallement*, op. cit. n. 115 și urm.; *Dabin*, op. cit. p. 589—590; *Ripert*, op. cit. p. 290; *Campion*, op. cit. p. 104).

Codul civil austriac revizuit (v. *De Gallaux*, La réforme du Code civil autrichien. Paris. 1925) conține în noul său art. 1306 dispozițiuni foarte avansate cari satisfac multe din dezideratele doctrinei. Iată, în adevăr, textul acestui articol: „Când cineva fiind în stare de necesitate a cauzat un prejudiciu pentru a îndepărta dela el sau dela altul un pericol direct amenințator, judecătorul trebuie să

recunoască dacă și în ce măsură prejudiciul va fi reparat; el va examina în special dacă sinistratul s'a abținut de a rezista la prejudiciu având în vedere pericolul care amenința pe un altul; va ține cont de asemenea de raportul ce există între mărimea prejudiciului și aceea a pericolului său, încă, între patrimoniul autorului daunei și cel al prejudiciatului". Se lasă, astfel, judecătorului libertatea de a decide în fiecare speță în parte, dacă dauna trebuie reparată și, în cazul afirmativ, în ce măsură. Această libertate nu este limitată decât prin fixarea de către legiuitor a trei criterii pe care judecătorul va trebui să le aibă în vedere în aprecierile ce face și cari sunt următoarele:

1) Să stabilească atitudinea pe care a avut-o prejudiciatul și, în special, dacă n'a opus rezistența la îndeplinirea actului dăunător necesar, în care caz el va trebui privit cu mai multă favoare — criteriu prin care se protejează în mod efectiv atitudinile de solidaritate și asistență mutuală —; 2) să ia în considerație argumentul de utilitate socială rezultând din comparațiunea valorii respective a bunurilor în conflict — teoria lui *Coviello* și a lui *Campion* —; 3) să ia în considerație argumentul de echitate socială rezultând din comparațiunea importanței celor două patrimonii, a autorului daunei și a dăunatului — teoria lui *Campion*.

Prin acest din urmă criteriu legiuitorul austriac se apropie surprinzător de legiuitorul sovietic care, după ce consideră starea de necesitate ca o cauză de exonerare a responsabilității, stabilește în art. 406 c. civ. sovietic, ca o normă generală, pentru toate cazurile când culpa nu se poate imputa nimănui, principiul că dauna să fie suportată de acel al cărui patrimoniu s'ar resimți mai puțin. „Le but de l'art. 406, spune d. *P. Tager*, est de protéger celui qui est plus faible au point de vue économique, contre celui qui est le plus fort au même point de vue"... „L'auteur du dommage a beau justifier qu'il ne pouvait pas prévenir ce dommage ou que le fait dommageable était la conséquence d'un cas de force majeure, il pourra néanmoins être obligé a indemniser la victime, si la situation sociale ou économique de cette dernière était de beaucoup inférieure à la sienne". (*Eliachevitch, Nolde și Tager, Traité de Droit civil et commercial des soviets*. t. II. Paris, Libr. gén. 1930, n. 320 p. 440—441).

Codul elvețian transpune întreaga chestiune pe tărâmul echității din care face un nou izvor de obligații. „Le juge, cetim în art. 51, par. 3, détermine équitablement le montant de la réparation due par celui qui porte atteinte aux biens d'autrui pour se préserver ou pour préserver un tiers d'un dommage ou d'un danger imminent". Reparațiunea se datorește întotdeauna din partea autorului daunei; judecătorul nu mai are libertatea, ca în sistemul austriac, de a decide el dacă este cazul ca dauna să fie reparată. În schimb, în sistemul elvețian, judecătorul are toată libertatea de a stabili — în echitate — cuantumul reparațiunii, pe când în cel austriac el trebuia să țină cont de cele trei criterii ale art. 1306.

În fine, codul civil portughez conține două dispozițiuni, art. 2391 și 2397, care se bazează pe teoria îmbogățirii fără cauză. Art. 2391 este conceput astfel: „Oricine va cauza proprietății altuia un prejudiciu pentru a evita o daună iminentă de care nu putea scăpa altfel, este ținut să irdeemnizeze pe acel care l'a suferit. Dacă prejudiciul cau-

zat a profitat mai multor persoane, ele vor fi toate ținute la plata indemnizării în proporție cu beneficiul pe care fiecare din ele l-a tras". Iar art. 2397 dispune: „Când prejudiciul ar fi profitat unui oraș întreg sau ar fi fost ordonat de către o autoritate publică în exercițiul atribuțiilor sale, indemnitatea va fi plătită de către toți locuitorii, conformându-se regulamentelor administrative". Cel care profită de actul dăunător, chiar în mod negativ prin evitarea însărăcirii patrimoniului său, trebuie să despăgubească pe cel prejudiciat în măsura beneficiului obținut; iată principiul îmbogățirii fără acuză — lărgit — care constituie fundamentul sistemului adoptat de legiuitorul portughez.

În concluziune, soluțiunile adoptate de codurile recente pot fi grupate în următoarele trei sisteme:

1. Starea de necesitate constituie în principiu o cauză de exonerare a responsabilității; totuși justiția poate acorda uneori o indemnizație după anumite criterii (sistemul german și sovietic):

2. Prejudiciul cauzat în stare de necesitate trebuie totdeauna reparat pe baza principiului îmbogățirii fără cauză, chiar când se evită o însărăcire (sistemul portughez);

3. Reparațiunea prejudiciului cauzat în stare de necesitate se lasă la aprecierea judecătorului a cărui libertate se limitează într-o anumită măsură (sistemul austriac și elvețian); obligația de reparațiune isvorăște după cazuri din echitatea socială, îndatorirea de recunoștință, utilitatea socială — sistemul austriac — sau din echitate pur și simplu — sistemul elvețian.

Dintre aceste trei sisteme cel mai nimerit ni se pare — în principiul său — sistemul al treilea. Într'adevăr, reparațiunea daunelor cauzate în stare de necesitate este o chestiune eminentă de speță. Nu se pot fixa anumite reguli, căci ele ar fi neconținute desmișcate de nuanțele așa de variate ale cazurilor concrete. Judecătorul trebuie să aibă o deplină libertate de apreciere, de dozare a responsabilității. De aceea, poate că formula cea mai fericită e aceea la care s'au oprit redactorii anteproiectului franco-italian de cod al obligațiilor, după care: „Celui qui cause un dommage à autrui pour se préserver lui-même ou pour protéger un tiers d'un dommage imminent et beaucoup plus grave, n'est tenu à réparation que dans le mesure que le juge estime équitable" (art. 77).

Pentru autorul daunei, obligațiunea de reparație rezultă din echitate; pentru tertul beneficiar, din principiul îmbogățirii fără cauză. Acesta din urmă este deja generator de obligațiuni. Rămâne numai, pentru a complecta sistemul, să fie ridicată și echitatea — în această ipoteză — la rangul unui izvor de obligații.

AURELIAN IONAȘCU

Prof. agregat de drept civil la
Facultatea de Drept din Oradea

RECENZIE

TRATAT TEORETIC ȘI PRACTIC DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT. Vol. I, de Erwin Em. Antonescu, doctor în drept, asistent universitar.

Cu o impresionantă modestie, ce constituie un simpatice cadru sufletesc în manifestările culturale, ale tinerei ge-

nerajiuni, dar care contrastează cu valoarea științifică a lucrării sale. d. Erwin Antonescu sfârșește cuvântul de introducere, din fruntea acestui prim volum al unui tratat mai vast, cu exprimarea nădejdei că nu va decepționa prea mult pe cititori.

Simpla trecere în revistă a multiplelor probleme discutate cu metodă și cu o bogată documentare, în cuprinsul lucrării, arată că învățământul nostru universitar poate pune un serios temei pe însușirile fecund creatoare ale tânărului asistent universitar.

De altfel, lucrul nu trebuie să ne mire, de oarece d. Erwin Antonescu continuă o activitate juridică ce constituie o statornică tradițiune familiară, tatăl său, d. prof. Em. Antonescu fiind una din cele mai strălucite figuri ale vieții juridice românești, ilustrând catedra și bara prin farmecul expunerii și profunzimei gândirii.

Tratatul începe prin a analiza Dreptul în aspectul său general și în latura specială de disciplină a normelor private la Dreptul internațional privat. În această din urmă perspectivă, lucrarea îmbrățișează cu limpezime și metodă, problema drepturilor câștigate, problema condițiunii juridice a steinului, explicând determinantele socio-economice ale Dreptului Internațional Privat.

Urmărind, de-alungul istoriei, evoluțiunile Dreptului Internațional Privat, autorul face o largă expunere a originii și individualizării acestei ramuri a științei juridice; cititorul are prilejul să vadă, în mod succesiv, împrejurările în cari a apărut în antichitate un drept internațional privat, exemplificarea acestui fenomen juridic prin relevarea situațiilor produse în Elada și în lumea romană, influența creștinismului și a moravurilor barbare asupra raporturilor internaționale, fazele prin care Dreptul Internațional Privat a trecut până la Bertrand d'Argentré, aparițiunea „Statutelor“, efectele cruciadelor, etc.

Teoria realității Statutelor face obiectul unei ample analize, în care autorul dă dovada admirabilei sale pregătiri documentare și a prețioaselor mijloace de exteriorizare științifică.

O mențiune specială merită capitolul privitor la studiul dreptului internațional privat în Țările Românești până în secolul al XIX-lea.

Necesitatea unei fixări a principiilor a dus la încercarea codificării lor; autorul arată primele începuturi făcute în acest sens, precum și influența revoluției franceze asupra codificării.

Rând pe rând, autorul se ocupă de factorii determinanți ai dreptului internațional privat, împărțindu-i în factori naturali și factori juridici, de naționalismul Dreptului internațional privat, de obiectul și delimitarea domeniului Dreptului internațional privat, de aspectul noțiunii de naționalitate, de conflictele de legi în spațiu, de rolul noțiunii drepturilor câștigate în anumite categorii de probleme și derogările admise la principiul drepturilor câștigate ca o consecință a principiului de ordine publică teritorială.

Toate aceste materii sunt cuprinse în partea întâia a primului volum; planul celei de a doua părți a volumului întâi este indicat de autor, care își propune să prezinte cititorilor, între altele, aspectele soluționării tehnice a conflictelor internaționale de legi, izvoarele dreptului internațional privat, rolul doctrinei ca izvor al soluțiilor legislative și jurisprudențiale, teoria statutelor în concepțiunea lui Vareilles-Sommières, evoluțiunea legiurilor naționale în materie de Drept internațional privat, tratatele, jurisprudența internațională, Curtea permanentă de justiție internațională și interesele private, etc.

Apreciind la justa ei valoare, munca depusă de d. Erwin Antonescu și felicitându-l călduros pentru rezultatul străduințelor sale cu totul meritorii, îl rugăm să ne îngăduie urarea ca această muncă să se desfășoare până la desăvârșirea operei începute și să fie ferită de acel nenorocit *hiatus*, ce intervine atât de des, cu o fatală cronicitate, în activitatea universitarilor noștri, marcând ca o bizară frontieră faza ante-profesorală de aceea a profesoratului titular.

TRAIAN ALEXANDRESCU

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. UNITE

Audiența dela 18 Ianuarie 1934

Președenția d-lui C. RĂTESCU, Președinte

Comuna Câmpulung Bucovina cu Ion Anghel

Decizia n. 2. Dos. n. 44/938

Competință. Comună. Convențiune cu caracter privat. Obligațiunea comunei de a plăti o pensie în baza ei. Litigiu. Recursul este de competența secției I a Inaltei Curți de a-l judeca.

Când un litigiu derivă, nu din pretenția că nu s'a respectat o dispozițiune a legilor de pensie, ci din pretenția că nu s'a respectat o obligațiune care derivă din o convențiune cu caracter privat, pentru că nu s'ar fi plătit reclamantului întreaga sumă sub formă de pensie la care pretindea că are dreptul în baza acelei convențiuni, — în acest caz recursurile introduse în contra hotărârilor date în atari litigii sunt de competența secțiunii I-a a Inaltei Curți care judecă recursurile în materie civilă.

Curtea.

Asupra chestiunii de a se ști dacă recursul făcut de către comuna politică Câmpulung (Bucovina) în contra sentinței tribunalului Câmpulung nr. ap. C. 65/931 din 7 Iulie 1931, cade în competența de judecare a secțiunii I sau a secțiunii III-a a Inaltei Curți;

Având în vedere că recursul de față fiind reparatizat secțiunii III-a a Inaltei Curți, această secțiune, prin deciziunea nr. 1232 din 1932, și-a declinat competența și a trimis afacerea secțiunii I-a, spre a judeca, întemeindu-se pe dispozițiunile art. 31. § 1. din legea Curții de casație, motivând că în speță este vorba de un litigiu pentru plata unei sume de bani, reclamată în baza unei convențiuni cu caracter civil; că, secțiunea I-a, prin deciziunea nr. 106 din 1933, de asemenea și-a declinat competența și a trimis recursul Secțiunilor Unite pentru regularea competenței, motivând că în speță prin acțiunea ce s'a intentat, s'a cerut executarea unei obligații, care indiferent dacă derivă sau nu din o convenție, este privitoare la plata unui spor de pensie acordat prin lege și, deci, sentința atacată cu recurs trebuie considerată ca fiind dată în materie specială de pensie, așa că, potrivit art. 31, § III litera *i* din legea Curții de casație, recursul cade în competența de judecare a secțiunii III-a.

Având în vedere, că în speță se constată, că secretarul comunal al primăriei Câmpulung, intimatul Ion Anghel, s'a adresat la 14 Decembrie 1919 primăriei, arătând că ar voi să se retragă la pensie, dacă i s'ar recunoaște o pensie în anumite condi-

țiuni, pe cari le specifica prin cerere; că, la 15 Decembrie 1919, Comisiunea interimară a comunei luând în cercetare cererea recurentului, a aprobat pensionarea pe 1 Martie 1920 cu întreg salariul cuvenit unui funcționar de rangul IX, cu toate anexele, etc., și adaosul de scumpete, ca la pensionarii de Stat de rangul IX și a dispus ca această hotărâre să fie adusă la cunoștința intimatului, dându-i un termen de 3 zile spre a se pronunța; că, în baza convențiunii astfel încheiate și aprobată de organele administrative superioare, s'a urmat cu plata pensiunii de către primărie; că, la 20 Decembrie 1929, Ion Anghel a chemat în judecată comuna recurentă pentru a-i plăti suma de 10.916 lei 52 bani, reprezentând sporul pensiunii sale pe anul 1929, acordat pensionarilor de Stat rangul IX pe acel an și pe care comuna nu i-l plătiase; că ambele instanțe de fond au admis acțiunea, iar comuna pârîtă a făcut recursul de față în contra sentinței date de instanța de apel;

Având în vedere că, din aceste fapte constante ale cauzei, rezultă că prin acțiunea care a deschis litigiul, s'a reclamat de către intimatul Ion Anghel, o parte a pensiunii sale, parte la care pretindea că are dreptul pe anul 1929; că, pensiunea pe care el o primea, nu i se cuvenea în baza unei legi, ci în baza unei convențiuni intervenite între el și comuna recurentă, în urma cererii intimatului, care nu invocase, pentru aceasta, un drept prevăzut de vre-o lege, nu se invoacă nici prin actul care cuprinde delibărarea și deciziunea Comisiunii interimare asupra acestei cereri; că, dacă pentru a se stabili cuantumul pensiunii, pe care comuna s'a obligat a o plăti intimatului în asemenea condițiuni, s'a referit la situația pe care o aveau funcționarii și pensionarii de Stat de rangul IX, adoptarea acestui criteriu de fixare a cuantumului sumei ce trebuia plătită, ca și denumirea ei de „pensiune”, nu poate imprima obligații ce își luase primăria pe această cale, caracterul unei obligații de drept public, caracter pe care îl are obligațiunea plății pensiunilor numai atunci când ele sunt cuvenite în baza legilor de pensuni și când sunt acordate în conformitate cu regulile cuprinse în aceste legi și după procedura și de către organele prescise prin ele;

Că, astfel fiind, urmează că litigiul în care s'a introdus recursul de față, derivă nu din pretenția că nu s'a respectat o dispozițiune a legilor de pensuni, ci din pretenția că nu s'a respectat o obligațiune care deriva din o convențiune cu caracter privat, pentru că nu s'ar fi plătit intimatului întreaga sumă la care pretindea că are dreptul în baza acelei convențiuni;

Având în vedere că, potrivit art. 31, § III, litera i din legea Curții de casație, secțiunea III-a a Inaltei Curți judecă recursurile în contra deciziunilor date în materie de pensuni;

Că, prin „deciziuni date în materie de pensuni”, legiuitorul a înțeles deciziunile date cu privire la pensiunile reclamate și stabilite în baza legilor de pensuni, deci, a înțeles pensiunile ce se plătesc în îndeplinirea unei obligațiuni de drept public, iar nu orice sumă pe care Statul, ori, ca în speță, o comună, s'ar obliga să o plătească foștilor săi slujitori, în afară sau independent de prevederile legilor de pensuni;

Că, dacă pentru executarea acestor din urmă obli-

gații s'au născut litigii, cum este acela din speță, recursurile introduse în contra hotărârilor date în atari litigii, nu pot fi decât de competența secțiunii I-a a Inaltei Curți, care, conform art. 31, § I din legea sa organică judecă atât recursurile în materie civilă, afară de cele deferite celorlalte secțiuni, cât și orice alte recursuri neatribuite altor secțiuni;

Că, în consecință, regulându-se competența, urmează a se trimite recursul de față secțiunii I-a, spre a-l judeca.

Pentru aceste motive, Curtea, regulând competența, trimite recursul secțiunii I-a spre a-l judeca, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 6 Iunie 1933

Președenția d-lui S. TIPEI, Consilier

Marin Gh. Barbu cu Stana M. Popescu

Decizia n. 896. Dos. 675/933.

Comunicarea hotărârilor. Numele instanței arătat în prescurtare în cuprinsul adevărții de înmânare. Valabilitate.

Înmânarea citațiilor în comunele rurale. Afaceri ce se judecă după legea jud. de ocoale. Valabilitatea înmânărilor lor și după proc. civ. și după legea administrației locale. Art. 178 legea administrației locale, art. 74 proc. civ.

1. — *In caz de comunicare a unei hotărâri este suficientă arătarea în prescurtare — în cuprinsul adevărții de înmânare — a numelui instanței căreia aparține hotărârea ce se comunică, așa că în speță, cu drept cuvânt, Curtea de fond a decis că este regulat făcută comunicarea unei copii a unei sentințe a tribunalului Dâmbovița în care cuvântul prescurtat „D-ța” urmează după cuvântul „tribunal” de oarece ocel cuvânt prescurtat nu putea însemna altceva decât tribunalul Dâmbovița.*

2. — *Art. 178 din legea asupra administrației locale n'a modificat crt. 74 din proc. civ., cu privire la înmânarea citațiilor în comunele rurale, ci din potrivă, dispozițiunea menționatului art. 178, potrivit căreia notarul remite actele emarate dela justiție, nu este decât un mijloc în plus pe care legiuitorul l'a pus la îndemâna părților pentru afacerile cari se judecă după legea judecătorilor de ocoale, în scop de a le veni în ajutor scutindu-le astfel de cheltuielile ce ar necesita îndeplinirea procedurii prin portărei.*

Deci, în speță, comunicarea făcută prin portărei este legală făcută.

Curtea

Asupra recursului făcut de Marin Gh. Barbu, contra deciziunii Curții de apel București s. III-a nr. 40 din 1931:

Având în vedere că prin decizia atacată cu recurs Curtea de fond a respins ca tardiv apelul recurentului contra sentinței tribunalului Dâmbovița s. I-a nr. 97 din 1930 constatând că această sentință a fost comunicată recurentului la 12 Iunie 1930, iar apelul a fost introdus la 14 Iulie 1930, peste termenul de 15 zile prevăzut de art. 32 din legea accelerării judecăților.

Văzând motivul I de casare:

I. Exces de putere, violare de lege, comite Curtea de fond când consideră procedura de comunicare a sentinței apelate nr. 97 din 1930, a tribunalului Dâmbovița s. I-a ca bine îndeplinită, deși recunoaște că în dovada de înmănare nu se arată clar și lămurit că este vorba de această sentință a tribunalului și deduce pe cale de interpretare că cele două litere alăturate „D-ja” ar reprezenta în prescurtare numele tribunalului.

Or, pentru ca o dovadă să poată constitui o decădere pentru parte, trebuie ca numele instanței să fie arătat în mod clar și lămurit și nu pe simple prezumpțiuni se poate crea o decădere din drept.

Având în vedere că recurentul a susținut că comunicarea sentinței tribunalului nu este valabilă, de carece nu se arată instanța dela care emană acea sentință, însă Curtea i-a respins această apărare, motivând că în dovada de comunicare se arată în prescurtare că sentința este a tribunalului Dâmbovița.

Având în vedere că prin motivul I de casare se pretinde că prin exces de putere și violare de lege Curtea a putut să considere valabilă comunicarea sentinței, deși în dovadă nu s'a trecut lămurit numele tribunalului.

Considerând că este suficientă arătarea în prescurtare — în cuprinsul adevărului de înmănare — a numelui instanței căreia aparține hotărîrea ce se comunică, așa că în speță Curtea, cu drept cuvânt, a decis că este regulată comunicarea copiei sentinței nr. 97 din 1930, cuvântul prescurtat „D-ja” care urmează după cuvântul „tribunal”, neputând însemna altceva decât tribunalul Dâmbovița.

Că, dar, motivul I de casare este neîntemeiat.

Văzând motivul II de casare:

II. Exces de putere, violarea și greșita interpretare a art. 178, 179 din legea administrației locale și 152—162 combinate cu 74 proc. civ. și a principiilor din legea judecătorilor de ocoale.

Într-adevăr, în conformitate cu dispozițiunile art. 178—179 din legea administrației locale, orice act de procedură în comunele rurale se aduce la îndeplinire de către notarul comunal sau de secretarul sătesc sub supravegherea și răspunderea acestuia, dacă este vorba de un act ce-i aparține unui locuitor din alt sat, ce face parte din comună.

Din redactarea textelor de mai sus reiese că legiuitorul derogând dela dispozițiunile procedurii civile, a însărcinat cu executarea și îndeplinirea tuturor actelor de procedură în comunele rurale pe notar, în locul primarului și aceasta rezultă și mai mult din dispozițiunile art. 152—162 din legea administrației locale în care nu se vorbește despre vre-o atribuțiune dată primarului în acest sens.

Consecința este că oridecâteori va fi vorba de un act de procedură în care prezența primarului ar fi cerută pentru validitatea lui (cum este acel întocmit de agentul judecătoresc conform art. 74 proc. civ.), de atâtea ori actul va fi întocmit în prezența notarului comunal, iar nu a primarului care nu mai are în atribuțiunile sale a îndeplini atari proceduri, nici a participa la ele.

A menține atribuțiunile primarului alături de ale notarului, cum decide onor. Curte de fond, este a crea în plus alte organe decât cele pe care legea le-a avut în vedere și menționate în mod formal, ceea ce este contrar tuturor nor-

melor de interpretare în materie unde instituindu-se un organ special pentru îndeplinirea actelor procedurale s'a exclus implicit ceălalt organ înlocuit.

Or, în speță, fiind constant că dovada de înmănarea copiei de pe sentința apelată a fost semnată de primar în loc de notar, această comunicare este nulă fiind întocmită de un agent necompetent și deci greșit și prin violarea textelor de mai sus s'a ajuns la respingerea incidentului de anularea procedurii de înmănare, pentru care cerem casarea cu cheltuieli de judecată.

Având în vedere că recurentul ridicând obiecțiunea că comunicarea nu i s'a făcut valabil în prezența primarului comunei, Curtea respinge și această obiecțiune arătând că legea de organizare a administrației locale n'a modificat art. 74 din procedura civilă după care citațiunile în comunele rurale se înmânează de agentul judecătoresc în prezența primarului, art. 178 din legea administrației locale, referindu-se la cazul când notarul este chemat prin vre-o lege să înmâneze citațiuni, iar nu la cazuri ca cel în speță, când citațiunea se înmânează de un agent judecătoresc.

Având în vedere că prin motivul II de casare recurentul susține că prin art. 178, 179 din legea administrației locale s'a derogat dela dispozițiunile art. 74 proc. civ., în sensul că îndeplinirea actelor de procedură în comunele rurale nu se mai face în prezența primarului și a notarului comunei și Curtea judecând altfel a comis un exces de putere și a violat și interpretat greșit celelalte texte, precum și principiile din legea judecătorilor de ocoale:

Considerând că în regulă generală actele de procedură se execută prin agenții judecătorești:

Că dispozițiunea din art. 178 al Igeii administrației locale, potrivit căreia notarul remite toate actele emanate dela justiție, nu este decât un mijloc în plus pe care legiuitorul l'a pus la îndemâna părților pentru afacerile cari se judecă după legea judecătorilor de ocoale în scopul de a le veni în ajutor scutindu-le astfel de cheltuielile cari ar necesita îndeplinirea procedurii prin portărei;

Că, așa fiind și întrucât în speță comunicarea sentinței nr. 97 din 1930 n'a fost făcută prin notar, ci prin portărei, urmează că erau aplicabile regulele din art. 74 proc. civ. în baza cărora citațiile din comunele rurale se înmânează de agentul judecătoresc în asistența primarului, text care nu a fost modificat prin nici una din dispozițiunile legii administrației locale.

Că, în consecință, fiind neîntemeiat și motivul II de casare, recursul cată să fie respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 22 Noembrie 1933

Președinția d-lui Al. IUCA Președinte

Ion Cusiujna cu Serghe Semigradov și a.

Deciziunea nr. 1493 Dos. 524/933.

Successiune. Testament. Moștenitori nesezinari. Jurnal de trimitere în posesiune. Executare în fapt. Caracterul acestor jurnale. Cerere de trimitere în posesiune a altor moștenitori. Reformarea primului

jurnal de trimitere. Recurs. Admitere. Un astfel de jurnal nu se poate reforma decât pe calea unei acțiuni principale, fie în anularea testamentului, fie în petiție de ereditate. Art. 653 alin. I și 891 cod. civ.; art. 104 proc. civ.

Jurnalul de trimitere în posesiune a moștenitorilor nesezinari, precum și a legatarului universal în lipsă de rezervari, are de scop de a da succesiunii un reprezentant care să poată exercita drepturile ei active și pasive (art. 653 alin. 2, art. 891 cod. civ.).

Aceste jurnale date pe cale grațioasă, conf. art. 104 proc. civ., nu au un caracter definitiv și nici nu conferă proprietatea succesiunii celor trimiși în posesiune, dar, odată pronunțate fără opunere din partea altor moștenitori și executate în fapt, ele urmează să-și producă toate efectele față de moștenitorii trimiși în posesiune.

În această situație ceilalți moștenitori cari au stat în neacțiune la data punerii în posesiune nu mai pot cere și nici obține trimiterea lor în posesiunea succesiunii care a format obiectul unei puneri în posesiune pronunțată și executată anterior, ci numai cere pe calea unei acțiuni principale, fie în anularea testamentului, fie în petiție de ereditate.

În septă, constatându-se că jurnalul prin care recurentul a fost trimis în posesiune, fusese executat de fapt la data când era pendinte înaintea instanței de fond cererea de trimitere în posesiune a intimatilor, acel jurnal nu poate fi suspendat sau reformat decât pe calea unei acțiuni principale, iar nu cu ocaziunea judecării unei alte cereri de punere în posesiune, indiferent dacă judecarea acelei cereri a luat un caracter contradictoriu prin intervenția recurenților.

Curtea

Asupra recursului introdus de Ion Guciujna, în contra deciziei civile nr. 194 din 1932, dată de Curtea de apel Chișinău sect. II-a.

Având în vedere motivele de casare:

Violarea art. 104 procedura civilă, 653 alin. 2 și 891 cod. civ., greșită interpretare dată art. 111 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor, exces de putere, eroare gravă de fapt, denaturare de acte.

Ion Guciujna în calitate de cesionar al drepturilor preotului Pavel Guciujna izvorâte din testamentul lui Dimitrie Semigradov autentificat la 1 Februarie 1930 la notarul public Levinșchi din Chișinău, cerând a fi trimis în posesiunea averii rămase pe urma defunctului D. Semigradov, i s'a admis această cerere de către tribunalul (succesiunii) Lăpușna s. III-a prin jurnalul nr. 9266 din 17 Octombrie 1932 — fără contradictor — jurnal care în baza art. 104 proc. civilă 653 alin. 2 și 891 cod. civ. și în lipsă de moștenitori rezervari conform ordinului tribunalului a fost adus la îndeplinire în fapt de către portărele tribunalului C. Varzar prin procesul-verbal nr. 25.528 din 17 Octombrie 1932, dată la care a și fost pus în posesia de fapt a bunurilor imobile ale succesiunii.

La 15 Octombrie 1932 se adresează tribunalului Lăpușna s. I-a, moștenitorii legitimi (nerezervari), prin procurator Dimitrie și Alexandra Semigradov, cerând a fi se recunoaște vocația la moștenire a defunctului Dimitrie Semigradov și să se dea un jurnal de trimitere în posesie. Acestei cereri nu i se dă nici un curs nefiind timbrată și ne-

dovedindu-se plata taxelor succesoriale sau dovada luării inscripției ipotecare de către fisc. La 18 Octombrie 1932 se face o cerere prin care se cere a se schimba numele de Dimitri V. Semigradov în Nicolae V. Semigradov. La 18 Octombrie 1932 intervine Ioan Guciujna și Chiril Guciujna, arătând că se opun la admiterea cererii acestora, ei fiind deja trimiși în posesie de drept și de fapt asupra succesiunilor, primul a lui Dimitrie Semigradov (la 18 Octombrie 1932), iar secundul asupra lui Serghie Semigradov (la 30 Septembrie 1932), ambele succesiuni privind o avere indiviză și cer a fi citați la rezolvarea cererii din 15 Octombrie la care se opun. Intimații Nicolae și Alexandra Semigradov la 20 Octombrie 1932, depun taxele de timbru și o serie de acte, fixându-se termen de judecată la 28 Octombrie, apoi 31 Octombrie 1932, iar la 5 Noembrie 1932 sunt trimiși în posesia averii defunctului Dimitrie Semigradov și se respinge intervenția lui Ion și Chiril Guciujna. Între timp jurnalul trib. Lăpușna s. III nr. 9266 din 17 Octombrie 1932 și procesul-verbal al portăreleului Varzar nr. 25.528 din 17 Octombrie 1932, sunt atacate la 19 Octombrie 1932 la trib. Lăpușna s. III-a cu contestație la executare de către Nicolae și Alexandra Semigradov. Tribunalul, deși se găsea în fața unui jurnal deja în fapt dispune prin jurnalul nr. 9574 din 19 Octombrie 1932 suspendarea executării jurnalului nr. 9266 din 1932, deja executat — până la judecarea contestației, lucru despre care n'a mai înștiințat corpul de portărei, iar prin sentința civilă nr. 565 din 7 Noembrie 1932 respinge ca nefondata contestata din 19 Octombrie 1932.

Curtea de apel Chișinău s. II-a (în majoritate) prin decizia civilă nr. 194 din 8 Decembrie 1932, adoptă părerea primei instanțe (trib. Lăpușna s. I-a, jurnal nr. 10.421 din 5 Noembrie 1932), că bine a înlăturat jurnalul trib. Lăpușna s. III, nr. 9266 din 17 Octombrie 1932 de trimiterea în posesie a lui Ion Guciujna, el nefiind opozabil lui Nicolae și Alexandru Semigradov, fiind obținut pe cale grațioasă și fără contradictor și astfel socoate că s'a transformat prin intervenția lui Ion Guciujna afacerea în contencios, lucru pentru care a statuat apoi o nouă trimitere în posesie în persoana intimatilor socotind că au mai mult drept a fi trimiși în posesie discutând deci pe această cale valabilitatea în fond a testamentului autentic din 1 Februarie 1930, testament care fusese deja valorificat anterior prin emiterea jurnalului trib. Lăpușna s. III, nr. 9266 din 17 Octombrie 1932. Înlăturarea jurnalului nr. 9266 din 17 Octombrie 1932 a trib. Lăpușna s. III s'a făcut de trib. Lăpușna s. I-a și apoi de Curte și pe motiv că cererea lui Ion Guciujna n'a trecut prin repartiție. Din cele expuse reese clar că la data desbaterii afacerii de trimitere în posesie la trib. Lăpușna s. I-a a lui Nicolae și Alexandru Semigradov care a dat loc la jurnalul nr. 10.421 din 5 Noembrie 1932, la care s'a opus prin intervenție Ion Guciujna, acesta era deja trimis și pus în posesie de fapt încă de la 17 Octombrie 1932 și ca atare o a doua punere în posesie pe această cale nu mai putea avea loc.

Este neîndoelnic stabilit în doctrină și onor. Înalta Curte de casație a statuat că jurn. de trimitere în posesie este un act de jurisdicție grațioasă care are de scop în lipsă de moștenitori rezervari să abilitizeze pe moștenitorii nesezinari (inclusiv și pe legatarii universali ca în speță art. 653, alin. 2 și 891 cod. civil) cu calitatea de a exercita — din momentul obținerii lui — drepturile active și pasive ale succesiunii lui de enjus, de a lua în stăpânire bunurile succesoriale când n'are opunere din partea terților a le conserva și administra. Aceste jurnale se dau în virtutea art. 104 proc. civilă și dacă nu sunt date contradictor cu alte părți (din lipsă

de intervenienți), sunt executorii prin ele înșile. Ele n'au un caracter definitiv, dar nu pot fi în nici un caz — odată obținute și executate în fapt — anulate prin nici una din căile de atac ordinare sau extra-ordinare.

Ceilalți moștenitori chiar și cu drepturi mai mari care au stat în neacțiune fie din lipsă de vigilență sau alte împrejurări nu mai pot veni pe calea apelului sau a contestației să ceară anularea jurnalelor date în condițiile de mai sus nici să ceară ca în speță și ei a fi puși în posesie (a doua oară), ei au numai calea unei acțiuni principale în anularea acelor jurnale de anulare testamentului, de revendicare, petiție de ereditate, etc. (In acest sens a se vedea decizia Înaltei Curți de Casație S. I-a nr. 1105 din 7 Noiembrie 1922, „Jurisprudența română”, 1924, speța 102 și a Casației, S. II-a nr. 106 din 30 Decembrie 1919, „Dreptul” 1920, pag. 595).

Ca urmare Onor. Curte de apel numai prin exces de putere și cu violarea art. 104 proc. c. și 653 alin. II și 891 cod. civil a putut înlătura (anula) un jurnal de trimitere în posesie și executat în fapt (jurnalul nr. 9266 din 17 Octombrie 1932) și la emiterea căruia se valorificase un testament autentic, jurnal care nu putea fi anulat decât numai pe calea unei acțiuni principale nefiind susceptibil de reformare pe baza niciunei căi de atac ordinare sau extraordinare și cu atât mai puțin pe baza unei simple cereri de trimitere în posesie făcută de intimat la care pe cale de intervenție s'a opus la admiterea ei Ion Guciuja care se găsea deja pus în posesie.

Nu mai violând și interpretând greșit art. 104 proc. c. a putut ajunge Onor. Curte la concluzia că în speță prin intervenția lui Ion Guciuja în cererea intimajilor afacerea a luat caracter contencios și deci jurnalul de primă trimitere în posesie neavând puterea autorității lucrului judecat fiind numai un act de administrație judiciară, poate fi înlăturat și deci dă puțină Curții să examineze din nou care din cele două categorii de moștenitori (legitimi sau legatari universali) se prezintă cu mai multă preferință de a fi primiți în posesie. Această argumentare ar fi fost întemeiată numai dacă n'ar fi fost dat deja un jurnal de trimitere în posesie și executat în fapt și Curtea s'ar fi găsit în fața mai multor cereri concomitente sau a unei cereri coroborate cu o intervenție.

Nu mai prin greșita interpretare a art. 111 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor și exces de putere Curtea a înlăturat jurnalul trib. Lăpușna, s. III nr. 9266 din 17 Octombrie 1932 și pe motiv că n'ar fi trecut cererea lui Ion Guciuja prin repartitie și a fost adresată direct secțiunii a III a tribunalului care, socotește onor. Curte, nu era competentă. Tocmai că această secțiune, conform art. 11 din acel regulament, are în atribuțiunile sale actele autentice și executările și lucrările de asemenea natură. Ori în speță era un testament autentic care devenise exigibil la 25 August 1932 prin decesul lui Dumitrie Semigradov, — exigibilitate legală — care ca atare n'avea nevoie de investire și urma ca tribunalul să dea jurnal de trimitere în posesie și executare. Cheștiunea însă a repartizării afacerilor la tribunale nu este de ordine publică și instituită numai pentru ușurarea lucrărilor tribunalelor. Trib. Lăpușna este tribunalul competent căci în jud. Lăpușna s'a deschis succesiunea. Trib. Lăpușna, s. III dacă se găsea incompetent putea trimite cererea la primul președinte spre a fi trecută prin repartitie, reținând afacerea și rezolvând-o s'a găsit competent așa că jurnalul nu putea fi înlăturat pe această cale cum a procedat Curtea.

Deasemenea numai prin eroare grosieră de fapt și denaturare de acte a putut Curtea să ajungă la falsa conclu-

zie: deci Chiril și Ion Guciuja apărând ca părți adverse în cererea de trimitere în posesie făcută de Nicolae și Alexandra Semigradov a înțeles să discute din nou drepturile ce le au pentru a se recunoaște că lor le aparține calitatea de a fi trimiși în posesie, când din dosarele ambelor instanțe (cererea de intervenție, concluziile consemnate în jurnale, concluzii scrise, jurnalul nr. 10421 din 5 Noiembrie 1932, apel, concluzii orale și scrise la Curte) rezultă neîndoelnic opunerea categorică a lui Ion Guciuja de a se trimite în posesie (din nou) intimații deoarece el era deja trimis și pus de fapt în posesia averii succesoriale.

Alta ar fi fost soluția procesului de față dacă nu se comiteau aceste violări și interpretare greșită a textelor cu exces de putere și o eroare grosieră de fapt și denaturare de acte.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că frații Serghie și Dumitrie Semigradov testează în Februarie 1930, prin două testamente deosebite, moșia lor „Sișcani”, Preotului Pavel Guciuja; Serghie Semigradov încetând din viață la 12 Octombrie 1931 fratele său Dumitrie cere trimiterea lui în posesia decedatului, după ce mai înainte revocase testamentul său către preotul Pavel Guciuja; la 13 Iulie 1932 preotul Pavel Guciuja cedează drepturile conferite lui prin testamentul defunctului Serghie Semigradov, fratelui său Chiril Guciuja; decedând și Dumitrie Semigradov, la 24 August 1932, Chiril Guciuja este trimis în posesia succesiunii lui Serghie Semigradov prin jurnalul nr. 8618 din 30 Septembrie 1932;

La 15 Octombrie 1932 intimații Nicolae și Alexandra Semigradov, nepoți de frate ai defunctului Dumitrie Semigradov cer a fi trimiși în posesia averii rămase de pe urma lui pretinzând că ea se compune din întreaga moșie „Sișcani”; această cerere a fost repartizată la S. I. trib. Lăpușna; ulterior la 17 Octombrie 1932, recurentul Ion Guciuja cere secțiunii III a aceluiași trib. — pe baza testamentului lui Dumitrie Semigradov cesionat lui de preotul Pavel Guciuja — să fie trimis în posesia succesiunii rămase dela Dumitrie Semigradov; aceasta a fost admisă prin jurnalul nr. 9266 din 17 Octombrie 1932, executarea ei însă a fost suspendată prin jurnalul nr. 9374/932 dat în urma contestației făcute de intimați, contestație care ulterior a fost respinsă prin sentința trib. Lăpușna, s. III cu nr. 565/932;

La 18 Octombrie 1932 recurentul Ion Guciuja și Chiril Guciuja fac intervenție în cererea de trimitere a intimajilor și pretinzând că cererea acestora nu poate fi admisă întrucât intervenții — au fost deja trimisi anterior în posesie — au cerut a se soluționa contradictor cu ei cererea de trimitere în posesie a intimajilor;

Tribunalul Lăpușna, s. I-a prin jurnalul nr. 10421 din 1932 a admis cererea de trimitere în posesie a intimajilor și a respins ca nefondată cererea de intervenție a recurentului și a lui Chiril Guciuja;

Recurentul și Chiril Guciuja făcând apel în contra jurnalului nr. 10421/932 Curtea de apel — prin deciziunea atacată cu recurs — a admis apelul lui Chiril Guciuja, a reformat în parte jurnalul nr. 10421/932 și admitând cererea de intervenție a acestuia, a menținut trimiterea lui în posesia averii rămase pe urma defunctului Serghie Semigradov; tot odată a respins apelul recurentului și spre a decide

astfel motivează că cererile de trimitere în posesie ale moștenitorilor fără sezină și ale legatarilor universali se rezolvă, conform art. 104 proc. c., pe cale grațioasă în camera de consiliu, în cazul când asemenea cereri au un caracter unilateral și nu există pretenții opuse; că însă în cazul când se ivește un conflict de drepturi prin intervenția altor moștenitori, în acest caz, afacerea căpătând un caracter contencios ea urmează să fie judecată conform dreptului comun procedural în ședință publică și cu debateri contradictorii; că, trimiterea anterioară în posesie a recurentului prin jurn. nr. 9266/932 nu poate constitui un impediment pentru trimiterea unei alte persoane în posesia aceleiași averi testate: că, prin intervenția recurentului și a lui Chiril Guciujna afacearea a luat caracterul contencios, iar jurnalul anterior de trimitere în posesie a intervenienților fiind dat pe cale grațioasă constituie un act de administrație judiciară fără putere de lucru judecat și fără a putea atinge interesele contrare ale intimaților; că, testamentul făcut de Dimitrie Semigradov în favoarea preotului Guciujna fiind revocat printr'un act autentic, recurentul ca cezionar al drepturilor conferite preotului Guciujna prin acel testament nu are dreptul de a cere trimiterea în posesie; că — zice mai departe Curtea — recurentul nu se poate prevala de punerea sa anterioară în posesie și pentru motivul că i-a fost admisă în baza cererii sale, adresată greșit tribunalului Lăpușna, s. III, în loc de a fi adresată primului președinte al tribunalului, spre a o trece apoi la una din secții prin repartitie conform art. 111 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor;

Având în vedere că prin motivele de casare se pretinde că judecând astfel instanța de fond a violat art. 104 din proc. c., 653 alin. II și 891 cod. civ., întrucât n'a ținut seama de faptul că din moment ce recurentul a obținut trimiterea sa în posesie în baza unui jurnal anterior al tribunalului — jurnal care a fost executat — nu se mai putea reveni asupra lui și că în această situație ceilalți moștenitori sau oricine ar pretinde drepturi asupra bunurilor cari au făcut obiectul trimiterii în posesie, nu mai aveau decât calea unei acțiuni principale; în fine — pretinde recurentul — instanța de fond ar fi făcut o greșită aplicare în cauză a art. 111 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor;

Considerând că jurnalul de trimitere în posesie a moștenitorilor nesezinari precum și a legatarului universal în lipsă de rezervatar — art. 653, alin. II și 891 cod. civil — are de scop a da succesiunii un reprezentat care să poată exercita drepturile ei active și pasive;

Că, aceste jurnale date pe cale grațioasă, conform art. 104 proc. c., nu au un caracter definitiv și nici nu conferă proprietatea succesiunii celor trimiși în posesia ei; dar odată pronunțate, fără opunere din partea altor moștenitori și executate în fapt ele urmează să-și producă tot efectul lor față de moștenitorii trimiși în posesie; că, în această situație ceilalți moștenitori cari au stat în inacțiune la data punerii în posesie nu mai pot cere și nici obține trimiterea lor în posesia succesiunii care a fost obiectul unei puneri în posesie pronunțate și executate anterior — în acest caz ei ne mai având decât calea unei acțiuni principale fie în anularea testamentului, fie în petiție de creditate, etc.;

Considerând că, în specie, e constatat că jurnalul trib Lăpușna, s. III cu nr. 9266/932, prin care recurentul a fost trimis în posesia averii rămase dela defunctul Dimitrie Semigradov fusese executat în fapt la data când era pendinte înaintea instanței de fond cererea de trimitere în posesie a intimaților, — suspendarea executării aceluși jurnal nefiind pronunțată decât după executarea lui în fapt;

Că, în această situațiune, acel jurnal nu mai putea fi reformat și nici înlăturat decât pe calea unei acțiuni principale, iar nu cu ocazia judecării unei alte cereri de punere în posesie, — indiferent de împrejurarea că judecarea acelei cereri a putut lua un caracter contencios prin intervenția recurentului;

Că, așa fiind, numai prin exces de putere și violarea art. 104 proc. c., 653 alin. II și 891 cod. c., instanța de fond a înlăturat acel jurnal invocat de recurent cu ocazia intervenției pe care a făcut-o în litigiu relativ la cererea de punere în posesie a intimaților;

Că, deci motivele de casare fiind întemeiate din acest punct de vedere, recursul urmează a fi admis fără a se mai discuta celelalte susțineri — discuțiunea lor devenind inutilă;

Apreciind asupra cheltuielilor, Curtea le fixează la suma de 3000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 2 Martie 1934

Președenția d-lui D. G. Lupu Președinte

Vasile Grămesou cu Soc. Steaua Română

Decizia n. 464. Dos. n. 2959/933.

Legea contractelor de muncă. Litigiu a cărui valoare e mai mare de 50.000 lei. Recurs. Competință.

Potrivit art. 11, a'in. IV din legea jurisdicțiunii muncii, recursurile îndreptate în contra sentințelor tribunalelor, se vor judeca de Curtea de apel în circumscripția căreia se află judecătoria respectivă.

Curtea.

S'a ascultat recurentul prin d. avocat N. Iconomu și intimata prin d. avocat G. Eliescu.

Asupra incidentului ridicat de intimată cu privire la incompetența acestei Curți de a judeca recursul de față;

Având în vedere că recursul introdus de Vasile Grămesou în contra sentinței nr. 350 din 1933 a tribunalului Prahova s. III-a, este greșit pe un litigiu intentat în baza legii contractelor de muncă;

Considerând că potrivit art. 120 din acea lege, până la înființarea jurisdicției profesionale, toate litigiile derivând din aplicarea acelei legi se vor judeca de judecătoriile e ocol în prima instanță, cu drept de apel la tribunal și recurs la Inalta Curte de casație;

Că prin art. 11 din legea jurisdicției muncii din 15 Februarie 1933 această competență a fost modificată în sensul că aceste instanțe judecă în materie civilă în primă și ultimă instanță, cu drept de recurs la tribunal, toate litigiile, al căror obiect nu

trece de 50.000 lei iar procesele de o valoare mai mare se vor judeca în prima instanță de jurisdicția de muncă cu apel la tribunal și cu drept de recurs la Curtea de apel în circumscripția căreia se află jurisdicția de muncă;

Că, potrivit art. 73 din aceeași lege, toate litigiile date în competența judecătorilor de muncă, cu excepția celor prevăzute de art. 9 sub nr. 6 (conflictele de muncă), vor fi judecate de judecătorii de ocoale până în momentul înființării unei judecătoria de muncă;

Că acțiunea intentată de Vasile Grănescu în baza legii contractelor de muncă fiind introdusă de numitul la data de 14 Aprilie 1933, deci sub imperiul legii jurisdicției muncii, competența de judecată a fost stabilită în raport cu prevederile sus-numitei legi;

Că reclamantul cerând prin acțiune suma de lei 122.000 pe temeiul legii contractelor de muncă, judecătoria de ocol a judecat procesul în primă instanță, cu drept de apel la tribunal, apel ce a fost soluționat prin sentința recurată;

Că, potrivit dispozițiilor art. 11, alin. IV din legea jurisdicției muncii, recursurile îndreptate în contra sentințelor tribunalelor se vor judeca de Curtea de apel în circumscripția căreia se află judecătoria respectivă;

Că sub imperiul legii jurisdicției muncii, această Înaltă Curte nu mai este competentă să judece asemenea recursuri, decât numai în afacerile ce se găseau în curs de judecată la aparițiunea legii jurisdicției profesionale și în care ar fi intervenit o hotărâre interlocutorie sau definitivă, care să fixeze competența instanței după legea contractelor de muncă;

Că, în speță, după cum s'a arătat, acțiunea fiind introdusă sub imperiul legii jurisdicției profesionale și judecându-se după normele de competență fixate de acea lege, competență cu judecarea recursului de față este Curtea de apel București, în circumscripția căreia cade judecătoria Câmpina;

Că incidentul de necompetență fiind întemeiat, urmează a fi admis și a se declina competența.

Pentru aceste motive, Curtea declină competența în favoarea Curții de apel București.

TRIBUNALUL ILFOV S. IV CIV. COR.

Audiența din 24 Februarie 1934

Președinția d lui HARITON UDREA, Judecător

Dr. Stroe Petrașincu cu Alex. Constantin

Sentința civilă n. 218

Contract verbal de închiriere pus în lucrare. Contestarea duratei. Cum se dovedește?

Pentru durata unui contract verbal de închiriere, pus în lucrare, neîntinz restricții de dovedire prevăzute în cod, se va aplica dreptul comun pentru dovedire, când durata este contestată. Astfel vor fi utilizate proba cu martori și prezumțiile, când există un început de dovadă scrisă. Simplul fapt al punerii în lucrare a contractului verbal de închiriere, nu poate fi invocat, pentru a se cere proba cu martori.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introduse conform legii proprietarilor de către Dr. Stere Petrașincu, în calitate de tutore legal, contra

pârțului Alex. Constantin din Bulev. Elisabeta nr. 4, pentru a se constata denunțat contractul de locație intervenit între părți;

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților;

Având în vedere că față de susținerile părților, urmează să examinăm în primul rând chestiunea, dacă proba cu martori cerută de pârț, pentru a dovedi durata contractului verbal de închiriere, este admisibilă;

Considerând că proba unui contract verbal de închiriere a fost supusă la derogări dela dreptul comun, prin dispozițiile art. 1416 și 1417 codul civil;

Că o primă derogare privește dovada existenței contractului de închiriere, când nu a fost pus în executare;

Că după art. 1416 cod. civ., când o parte neagă contractul, partea adversă nu poate să dovedească existența lui prin martori, chiar dacă valoarea contractului este sub 150 lei;

Că pe cale de jurisprudență s'a stabilit, că nu se admite dovada cu martori, chiar dacă s'ar alege un început de probă scrisă;

Că o a doua derogare privește dovada prețului, în contractul verbal de închiriere pus în executare;

Că după art. 1417 cod. civ., când prețul este contestat, proprietarul jurând, va fi crezut, dacă locatarul nu preferă să ceară o estimare prin experți;

Considerând că pentru celelalte condiții ale contractului, ca durată, modalități, legea nu mai prevede restricțiuni; că în cazul acesta pentru durată, modalitățile contractului, etc., partea interesată va recurge la dreptul comun, pentru dovedire;

Considerând că în ceea ce privește durata contractului s'a susținut, că la contractul verbal pus în lucrare, când se contestă durata, contractul se consideră încheiat pe durată nedeterminată; că pentru încetarea lui, se vor aplica principiile dela contractele încheiate pe durată nedeterminată;

Că rațiunea ce s'a invocat în sprijinul acestei soluții, de a se considera aceste contracte ca încheiate pe durată nedeterminată, a fost, că era datoria părților să-și formeze o probă completă a convenției lor; că fără această dovadă, o parte nu ar putea să considere contractul, ca având durată determinată;

Considerând că restricția în dovedirea duratei contractului, numai cu un înscris, care să facă proba completă, nu își găsește nici un temei în dispozițiile codului; că o restricție în ceea ce privește dovada duratei contractului neexistând, în cazul acesta urmează a se aplica dreptul comun; că astfel vor fi utilizate dovada cu martori și prezumțiile când există un început de probă scrisă.

Considerând că faptul punerii în lucrare a unui contract verbal de închiriere, nu poate să valoreze singur un început de probă scrisă; că într'adevăr acest singur fapt nu poate să facă verosimil, că contractul a fost încheiat pe o anumită durată, determinată;

Că de sigur acest fapt, unit cu plata unei părți din chirie, poate să facă verosimil, că contractul a fost încheiat pe perioada de timp, la care este obiceiul să se plătească ca fracțiune chiria, astfel cum a fost plătită;

Că în această situație proba cu martori sau prezumțiile pot să opereze;

Că de altminterlea dacă s'ar admite proba cu martori, pe simplul temei că contractul se găsește pus în lucrare, ne-am găsi la acest contract, cu un sistem riguros de probe în genere, ca pentru durata contractului, să se ceară proba cu martori, pentru a se dovedi o durată cât de îndelungată a contractului;

Că lucrul acesta nu s'ar împăca de sigur cu spiritul legii;

Că de aceea, proba cu martori nu se poate admite, pe simplul fapt, că contractul este pus în lucrare;

Că stabilindu-se acestea, proba cu martori cerută de pârît pentru a dovedi că contractul de închiriere intervenit între părți, s'a încheiat pe o durată de doi ani, nu poate să fie încheiată;

Că respingându-se proba cu martori, urmează să examinăm acțiunea reclamantului.

Având în vedere că reclamantul arată, că a convenit cu pârîtul să-i închirieze magazinul din B-dul Elisabeta nr. 4, cu chiria de 100.000 lei anuală; că reclamantul recunoaște că a primit suma de 25.000 lei, rata de chirie pe primul trimestru; că reclamantul mai arată, că era gata să încaseze și rata trimestrului al doilea, în sumă de 25.000 lei, consemnată de pârît, însă pentru că pârîtul arăta în scrisoarea recomandată, că contractul este pe termen de doi ani, reclamantul nu a mai ridicat această chirie, pentru a nu se spune, că achiesează la această scrisoare; că în instanță reclamantul a mai susținut, că pârîtul trebuia să facă contractul scris de închiriere și pentru că acesta nu a venit să-l facă, contractul dintre părți trebuie privit ca fără termen;

Având în vedere că din înseși recunoașterile făcute de reclamant, rezultă că contractul intervenit între părți, nu a fost un contract fără termen;

Că contractul acesta, făcut cu chiria de 100.000 lei anual, din care pârîtul a plătit primul trimestru, iar pentru al doilea trimestru chiria a fost consemnată, și venit după un alt contract ce a fost încheiat înainte pe termen de un an, se vede că a fost încheiat pe termen de un an;

Că stabilindu-se acestea, acțiunea reclamantului se încuvințează numai în ceea ce privește fixarea duratei, cât să rămână pârîtul în imobil.

Pentru aceste motive, Tribunalul admite în parte acțiunea reclamantului, etc.

(ss) HARITON UDREA

TRIBUNALUL ILFOV S. I COM.

Audiența dela 14 Martie 1934

Prezidenția d-lui I. C. ZAMFIRESCU, Jud.

Iosef Klein cu H. Herșcovici

Jurnal n. 5307. Dosar n. 2412/933.

Contract de societate în nume colectiv. Convențiune de *prête-nom*. *Prête-nom*-ul nu este decât un mandatar. Raporturile cu terții. Art. 1175 cod. civ.

Persoana care dă un mandat sub forma de prête-nom vrând să rămână necunoscută terților are intenția ca să nu existe mandat decât între ea și prête-nom, raporturile între prête-nom și terți urmând să fie regulate de actul aparent existent între acea persoană și prête-nom.

Așa fiind, este neconcludentă în cauză proba cu martori cerută de terț, spre a dovedi că acela cu care a contractat este numai în aparență parte contractantă, întrucât prin aceasta terțul recunoaște implicit că a tratat cu ceea ce în drept se denumește un prête-nom.

Astăzi fiind pronunțarea în acțiunea intentată de Iosef Klein, contra pârîtului Herșcu (Jean) Herșcovici.

Tribunalul,

Având în vedere proba cu martori cerută de pârîtul Herșcu (Jean) Herșcovici, prin care tinde în fapt a stabili că, deși actul depus la dosar constată existența unui contract de societate între părți, în realitate reclamantul Iosif Klein nu este asociatul său, ci *prête-nom* al lui Horbatz din Oradea și ca atare n'ar avea calitatea să ceară excluderea sa din societate;

Având în vedere că reclamantul Iosef Klein a susținut că nu recunoaște a fi *prête-nom*-ul lui Horbatz, dar chiar admițându-se ipoteza pârîtului, proba testimonială este completamente lipsită de interes pentru motivul că mandatul de *prête-nom* nu interesează pe terți — în speță pe pârît — de oarece raporturile de obligațiune nu se leagă decât între *prête-nom* și între terți, față de care numai el răspunde și de asemenea numai *prête-nom*-ul are acțiune împotriva terților, aducând în sprijinul tezei sale citate din doctrină și jurisprudență;

Având în vedere că atunci când pârîtul pretinde a face dovada că acela cu care a contractat este numai în aparență parte contractantă, iar în realitate este mandatarul unei alte persoane care ține să rămână necunoscută terților, pârîtul recunoaște implicit că a tratat cu ceea ce se denumește în drept un *prête-nom*;

Considerând că pentru a decide dacă în asemenea condiții proba cu martori poate fi concludentă în proces, trebuie examinată natura și efectele juridice ale convențiunii de *prête-nom*;

Considerând că într-o definiție admisă de doctrina autorizată, se numește *prête-nom*, acela care, în aparență, are drepturile proprietarului asupra unui lucru, pe când în realitate nu este decât un mandatar;

Considerând că între părțile contractante regulile după care se cârmuesc raporturile lor sunt regulile dela mandat;

Că, situația este cu totul diferită când este vorba a se stabili relațiile părților cu terți;

Considerând că, în principiu, convenția de *prête-nom* nu are nici un efect față de aceștia în acest înțeles că mandatul nu are acțiune contra terților cu care a contractat mandatarul său chiar când a depășit limitele mandantului față de ei, convenția rămâne o *res inter alios acta*;

Că, prin aplicația acestui principiu, s'a decis, că persoana care dă un mandat sub formă de *prête-nom* și terți să nu existe mandat decât între el și *prête-nom*;

Că, astfel fiind, mandatul, chiar cunoscut de terți, cum se pretinde în speță, este reputat că nu există în privința lor;

Considerând că în acest sens se pot invoca și dispozițiunile art. 1175 cod. civ., după care convențiile secrete care derogă dela un act scris între părți nu produc nici un efect față de terți; că, în speță, pârîtul este un terțiu față de pretinsa convenție de *prête-nom* dintre reclamantul Iosef Klein și Horbatz din Oradea;

Că, prin urmare, chiar dacă reclamantul Klein n'ar fi în realitate decât un mandatar, el va avea totuși drepturile pe care i le dă titlul său aparent, fiindcă tocmai de aceea s'a încheiat convenția de *prête-nom* pentru ea mandatarul să nu apară față de terți ca mandatar ci *proprio nomine*;

Că, în asemenea condiții, proba cu martori cerută de pârît spre a dovedi simulația și existența contractului de *prête-nom*, deși admisibilă în drept, apare neconcludentă în fapt, fiindcă nu poate schimba soluția pricinii și ca atare urmează a fi respinsă;

Având în vedere că reclamantul a cerut în dovedirea acțiunii sale proba cu martori și facerea unei expertize con-

tabile în cauză cu registrele societății în nume colectiv „Herșcu (Jean) Herșcovici & Iosef Klein“ spre a stabili:

- 1) Ce sume s'au încasat lunar după registre până la zi;
- 2) Cheltuielile de investiție și piesele justificative respective precum și data înregistrării lor;
- 3) Extrasele de compt ale următorilor furnizori: Glodstein & Ornstein, Bernard Kauffman, Julius Kohnfeld, Max Kornfeld, Ignatz Popper și Abraham Schein (S-sori M. Schein) confruntându-se cu registrele și piesele justificative;
- 4) Dacă înregistrările la încasso corespund cu foile zilnice de cassă dela înființarea magazinului și până azi și dacă aceste foi de casă corespund cu honorile de casă emise zilnic pe măsura vânzării;
- 5) Cine face înregistrările, dacă ele se fac zilnic și dacă aceste înregistrări sunt sincere și corespund realității;
- 6) Cât a ridicat pentru uz personal fiecare din asociați în parte până la facerea expertizei;
- 7) Ce pasiv are societatea în nume colectiv „Dandy“ în momentul facerii expertizei;
- 8) Dacă se găsește înregistrată suma de lei 300.000 ce se datorează d-lui Müller, la ce dată e înregistrată și ce sumă a încasat d. Müller în contul datoriei până în prezent;
- 9) Cât a primit până azi în cont d-na Silberman, ce lucrări și pentru ce valoare a efectuat;
- 10) Ce sumă a primit furnizorul Elizar Druker, pentru confecțiuni după registrele societății;
- 11) Cheltuielile diverse și piesele justificative pe care se sprijină aceste cheltuieli;
- 12) Dacă înregistrările operațiunilor sunt făcute pe bază de piese justificative emanând dela terțe persoane sau chiar dela părți;
- 13) Ce impozite s'a plătit de către întreprindere dela înființare și până la zi și unde sunt operate aceste sume în registre;
- 14) Cât au costat stelașele de lemn, unde sunt operate în registre și pe ce bază;
- 15) Dacă este înregistrată cumpărarea unei mașini de cusut, cât a costat, dela cine a fost cumpărată și piesa justificativă;
- 16) Observațiuni generale privitoare la regularitatea registrelor din punct de vedere legal și contabil;

Având în vedere că probele așa cum sunt cerute sunt concludente în cauză că duc la deslegarea litigiului dintre părți, deci admisibile.

Pentru aceste motive, redactate de d. judecător I. C. Zanfirescu, respinge ca neconcludentă proba cu martori cerută de părți, admite proba cu martori cerută de reclamant pentru dovedirea acțiunii sale, etc.

(ss) I. C. Zanfirescu, C. Durma.

NOTĂ. — Chestiunea de drept dedusă în judecata tribunalului era aceea de a se ști dacă cel ce intră în raporturi juridice cu un mandatar *prête-nom*, — adică cu o persoană care se comportă ca titulară a dreptului de care dispune și lucrează în numele său personal, deși nu în interesul său propriu, — are acțiune numai contra mandatarului *prête-nom* cu care a contractat, sau poate să se întoarcă și contra mandantului dacă a cunoscut în momentul încheierii contractului existența mandatului.

Deși această instituție juridică a mandatului *prête-nom* nu este reglementată și nici măcar menționată în codul civil, totuși doctrina și jurisprudența sunt de acord pe deoparte în a admite validitatea în principiu a acestui fel de contract care face parte din categoria actelor simulate și pe de alta în a recunoaște că cel ce joacă rolul de *prête-nom* este un mandatar *sui generis*. În adevăr, acesta apare față de terțele persoane, nu ca un purtător de cuvânt în numele și pe socoteala altuia, el nu activează în raporturile sale cu cei de al treilea sub influența exercităată și directivele date de altul, ci ca titularul drep-

tului de care dispune în mod tot așa de liber ca și cum i-ar aparține în propriu; el personal devine creditorul terților care s'au obligat față de dânsul, după cum devine debitorul celor de al treilea față de care s'a obligat.

Actele încheiate de *prête-nom* sunt considerate față de terți ca fiind *res inter alios acta* pentru mandant care nu dobândește niciun drept în virtutea acelor acte contra celor de al treilea după cum nu este supus la nicio obligațiune derivând din ele.

În raporturile dintre părțile contractante, înlăturându-se aparența, se restabilește realitatea lucrurilor și prin urmare, cel ce juca rolul de *prête-nom*, are pur și simplu drepturile și obligațiunile unui mandatar.

Situațiunea juridică care se creiază astfel este similiară cu aceea pe care o prevede legiuitorul codului comercial în art. 405 și 406 unde reglementează contractul de comision; contractul de comision ca și mandatul *prête-nom*, constituie aplicațiuni ale mandatului fără reprezentațiune, principiu consfințit de dreptul roman chiar în materie de mandat întrucât nici în ultima fază de evoluție a acestui drept, nu s'a admis principiul reprezentațiunii care duce la rezultatul de a se considera actul reprezentantului ca fiind îndeplinit de cel reprezentat, atât din punct de vedere activ cât și din punct de vedere pasiv.

Oare aplicațiunea normelor mai sus expuse urmează a fi înlăturată în cazul în care terțiul, contractând cu *prête-nom*, a cunoscut calitatea acestuia și a știut prin urmare că el nu este decât titularul aparent al dreptului sau prestațiunii care făcea obiectul contractului?

Cu drept cuvânt tribunalul a hotărât prin jurnalul mai sus reprodus că este indiferent în cauză dacă terțiul a cunoscut sau nu adevărata calitate a celui cu care a contractat și că în ambele cazuri mandatarul care a lucrat *nomine proprio* este personal și singur obligat față de terțiu care n'are nicio acțiune directă contra mandantului după cum și terțiul nu este obligat decât față de mandatarul *prête-nom*.

În adevăr, tocmai faptul că terțiul a cunoscut adevărata calitate a persoanei cu care a tratat și totuși a consimțit să contracteze cu el *nomine proprio*, fără nicio rezervă și deci să n'aibă legătura juridică decât cu acesta, denotă intențiunea sa de a restrânge și concentra efectele actului încheiat numai între părțile contractante, mandantul fiind considerat străin de situațiunea juridică creiată în aceste împrejurări.

Conchidem că soluțiunea dată de tribunal este exactă și bine motivată.

ALEX. CERBAN
Profesor la Universitatea
din București

REZUMĂTE DE JURISPRUDENȚA STREINĂ

Tribunalul din Saint-Étienne, 13 Iunie 1933

Un tănuitor, care a fost evins din lucrurile cumpărate, poate să ceară prețul dela cel care a furat și i-a vândut lucrurile? Soluție negativă.

Un hoț a vândut mărfurile furate unei persoane, care a știut de furt, în urma acțiunii deschise în corecțional, vân-

zătorul și cumpărătorul au fost condamnați. Cumpărătorul a introdus după aceea acțiune contra vânzătorului, pentru a-i restitui prețul plătit. Tribunalul de comerț din Saint-Etienne, pe considerațiunea că delictul de tănuire este nu numai ilicit, dar și imoral, a respins acțiunea introdusă. (Trib. din Saint-Etienne, 13 Iunie 1933. Din Rev. trim. de dr. civil n. 4 din 1934, pag. 1208).

NOTA. — Regula *Nemo auditur propriam turpitudinem alegans*, nu întâmpină opunere în doctrină și jurisprudență. Sunt anumite convențiuni, pe baza cărora nu se poate face nici o cerere în justiție. Moralitatea cere aceasta.

Doctrina și jurisprudența consideră de acord, că nu se poate invoca areastă regulă, când actul isbit de o nulitate de ordine publică este numai ilicit. Pentru a se putea invoca această regulă, nulitatea de ordine publică trebuie să privească un act, care este nu numai ilicit, dar și imoral. (V. P. Kayser, Les nullités d'ordre public, în Rev. trim. de dr. civ. n. 4 din 1933, pag. 1136)

Dar față de un asemenea act, întotdeauna trebuie să opereze regula „*nemo auditur propriam turpitudinem*”?

Desigur o cântărire a intereselor în joc trebuie făcută. Când este un interes mai mare, ca să se restituie ceea ce s'a dat, regula nu va opera. Când însă interesul va fi, ca să se pună o piedică acțiunii celui ce se bazează pe o turpitudine a sa, regula arătată își va avea aplicația. (v. P. Kayser, studiul citat, pag. 1138).

Făcând această distincție, jurisprudența în Franța a permis celui care dobândise un oficiu ministerial, să ceară dela cedent prețul plătit în plus, pe baza unui contra-înseris. Plata în plus a fost considerată ca un act imoral. Totuși s'a permis cesionarului acțiunea în justiție, fiindcă trebuia redusă această plată la justa ei valoare. Altmintrelea cesionarul ar fi căutat să recupereze prețul prea ridicat, dela clientela sa.

În schimb însă, nu s'a admis acțiunea celui care închiriasse o casă de toleranță. (v. P. Kayser, stud. cit. pag. 1138).

Analizată acum la lumina acestor considerații, speța supusă Trib. din Saint. Etienne, această analiză duce la un alt rezultat decât cel dat de tribunal. Interesele în joc din această speță merg în favoarea tănuitorului, nu în favoarea celui care a furat. Hoțul a săvârșit un fapt mai grav decât tănuitorul. Hoțul nu se poate găsi în situația ca după ce a furat, să mai aibă și o plată pentru lucrurile furate. Dacă tănuitorul nu este o persoană demnă de interes, hoțul se găsește mai puțin demn de interes. Între aceste interese, preferința va trebui deci să o aibă tănuitorul.

HARITON UDREA
Magistrat Trib. Ilfov

A apărut în Editura *Curierul Judiciar*.

DREPT RAȚIONAL, ISVOARE ȘI DREPT POZITIV, lucrare cuprinzând dezvoltarea ideilor expuse în raportul pe care autorul l a prezentat primului congres internațional de Filosofie a Dreptului și Sociologie Juridică (Paris, Octomvrie 1933), de Prof. Mircea Djuvara. De vânzare la *Curierul Judiciar*.

Preț 90 lei

CATRE D-NII ABONAȚI

Conform înștiințărilor primite de la Direcțiunea poștei d-nii abonați sunt rugați ca atunci când nu primește revista noastră la timp, în termen de cel mult 8 zile de la apariție, să ne reclame în scris neprimirea ei, pentru ca noi să putem da reclamația Poștei ca să poată face cercetări și aplica pedepse. În acest caz d-nii abonați vor avea dreptul să primească de la noi alt exemplar FARA PLATA, spre a avea colecția completă.

Ori ce reclamație peste termenul de 8 zile, nu se mai poate primi, și abonatul va trebui să plătească costul nrmărului ce reclamă, întrucât administrația revistei expediază cu regularitate fiecare număr ce apare.

A apărut:

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ, datorii eminentului nostru colaborator E Cristoforeanu, avocat, doctor în drept dela Roma.

Această operă de mare actualitate umple un gol adânc simțit în practica judiciară prin valoarea materialului doctrinar și jurisprudențial ce oferă în anexe legea și regulamentul contractelor de muncă și legea jurisdicției muncii. Un volum de peste 400 pagini.

Preț 200 Lei.

LEGEA LINIȘTEI PUBLICE (Mârzescu) adnotată și comentată comparativ cu textele din codul penal român și cele corespunzătoare din codul penal francez (legea din 1893) împreună cu debaterile parlamentare și cu modificarea din 22 Martie 1933 de d-nii I. Gr. Perieteanu, avocat, fost Ministru al Comunicațiilor, și Alfred Fulga, avocat.

DESPRE PETIȚIUNEA DE EREDITATE ÎN DREPTUL COMPARAT, de d-l profesor Alex. Cerban, dela Facultatea de Drept din București.

Această lucrare ce formează una din materiile tratate la cursul său de doctorat este ultimul cuvânt — supra chestiunii alcătuind cea mai completă monografie asupra materiei, așa încât, din cauza dezvoltării ce i s'a dat, va putea fi folosită nu numai de către studenți pentru examene, ci mai ales de către d-nii avocați și magistrați.

Conține 162 pagini și se află de vânzare la *Curierul judiciar* și la principalele librării. Preț 140 lei.

STABILITATEA DREPTULUI ÎN SUCCESIUNEA LEGILOR, de d l Profesor Petre Vasilescu, studiu de drept românesc, comparat și interprovincial tratând despre: retroactivitatea — aplicațiunea imediată a legii noi — supraviețuirea legii vechi — neretroactivitatea. Preț 150 lei.

Depozit general pentru provincie la Librăria „*Curierul Judiciar*”